

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 25-го Лютого, 1904. Число 8. — Vol. XII. Scranton, Pa.. Thursday, February 25, 1904. No. 8.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВП. П. СЕКРЕТАРѢ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ запамятати, що грошѣ належачѝ до Р. Н. Союза вывисуе ся на имя: Alex Sharshon, treas., Shamokin, Pa., а не на мое имя, тôлько тѝ монi ордеры и чеки выписанѝ на имя Alex Sharshon засылайте просто до мене а я самъ вôдошлю до касiєра.

С. Ядловскiй,
гол. секретарь.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Лютый.

25	Ч.	Мелетiй
26	П.	Мертиніянъ
27	С.	Авксентiй
28	Н.	1 Поста. Онисимъ
29	П.	Памфилъ
1	В.	Марець. Теодоръ Тиронъ
2	С.	Левъ Папа Римскiй

— НАСЛѢДКОМЪ експльозiи ґазолiны повставъ оногды огонь въ зелѣзничихъ варстатахъ „D. L. & W. Ко“ въ Скрентонъ, Па. и знищивъ до нащадку такъ званый „пейнтъ шапъ“ себто одну часть варстатôвъ, де малювало ся и тапетувало ваґоны. Шкода выносить 180 тысячь долярôвъ, а около 150 осôбъ втратило працю.

— МЕКСИКАНЬСКИ̂ Индiяне ще й теперь пригадують собѣ инодѣ „добрѝ“, часы и убиваютъ та скальпують бѣлыхъ. Такъ и сими днями напала ватага Индiянъ племени єкі на почтовый вôзъ, що курсуе помѣжь мѣстами Ортiзъ и Ля Крусъ, Мекс. тай поубивала всѣхъ бѣлыхъ, котрѝ въ нѣмъ ѣхали. Мѣжь иншими погибъ тамъ такожь зъ рукъ Индiянôвъ вызначный Мексиканець, Сальвадоръ Фльоресъ и его своякъ изъ Соноры. Индiяне ограбили убитыхъ и оскальпували.

Вôддѣлъ мексиканьского вôйска пустивъ ся въ погоню за убiйниками.

— СТРАШНА родинна драма розôграла ся минулого тыжня при 73-ôй улици въ Ню-Йорку пôдъ числомъ дому 345. Мешкавъ тамъ словакъ Франко Бартунекъ, котрый вôдъ кôлькохъ тыжнѣвъ почавъ пити и бити жѣнку та еи 7-лѣтного сынка вôдъ першого мужа. Дôйшло въ кôнци до того, що жена мусѣла покинути его и спонукати через судъ абы платив̂ъ еи 5 долярôвъ тыжнево на удержане. Се найбôльше розлютило Бартунека а хочь опôсля жена знову повернула до него, не заговоривъ бôльше до неи. Оногды повернувъ зъ роботы пяный мовь нôчь, и кинувъ ся бити жѣнку. До еи сынка котрый надбѣгъ на те и наробивъ крику, стрѣливъ зъ револьвера и ранивъ небезпечно, а коли увидѣвъ що той упавъ облитый кровю, застрѣливъ жену, а вôдтакъ и собѣ вôдобравъ жите.

— ПОВЕРХЪ 100 осôбъ зъ угорскихъ сѣлъ Обреша, Марґа и Ґрумбока въ комiтатѣ Красно-Шорень занедужало нагло вôдъ горѣвки, котру пили при забавѣ. Показало ся опôсля, що горѣвка фiльтрувала ся въ оловяныхъ кôтлахъ и була затроена оловомъ. Кôлька недужихъ померло вже середъ страшныхъ мукъ.

— БОГАТО жителѣвъ Блумiґтонъ, Ил. занедужало на вôспу, наслѣдкомъ, чого замкненѝ всѣ школы въ мѣстѣ и заведено строгу кварантану. Загаломъ лежить тамъ около 250 недужихъ на вôспу.

— ЛОРДЪ Вулсли, пôльный маршалокъ и бувшiй комендантъ анґлiйскои армiи, написавъ книжку, въ якôй критикуе анґлiйску а хвалить американьску армiю. Порôвнуючи анґлiйскихъ жовнѣрѣвъ зъ американьскими, каже, що американьскiй жовнѣръ е найлѣпше плаченый, тому цѣла армiя Сп. Державъ складае ся зъ добôрного матерiялу въ людяхъ такъ, що е нынѣ найлѣпшою армiею въ свѣтѣ. Анґлiя лишь тодѣ може надѣяти ся полѣпшеня вôдносинъ въ своѣй армiи, коли заведе американьску систему.

— СУДЪ повѣта Лозернь таки потвердивъ бувшого шерифа и убiйника кôлькадесятьохъ страйкерôвъ — Мартина, на инспектора майнôвъ. Майнеры протестували противъ его номiнацiи, побивали ся и шукали справедливости а судъ здѣлавъ имъ на перекôръ. Сумно.

— ОЙ тота „виска“!.. Доносять намъ, що въ майнерскôй осели Трентонъ коло Маганой Сити, Па. повставъ оногды огонь и знищивъ 12 домôвъ, замешканыхъ черезъ нашихъ людей и Словакôвъ. Въ однôмъ зъ тыхъ домôвъ згорѣло пять Словакôвъ, котрѝ попили-сь „вискою“ и не мали силъ нѣ часу ратувати свое жите. Ось ихъ имена: Янъ Шиснискiй, Мих. Годакъ, Янъ Аляска, Йосифъ Капарасъ и Петро Грибасъ. Трупôвъ безталанныхъ жертвъ „виски“ годѣ було розпôзнати, такъ були спаленѝ. Ой тота „виска“.!..

— КОПАЛЬНЯ золота коло Зарумы, въ Еквадорѣ, завалила ся передъ кôлькома днями и присыпала 15. робôтникôвъ, самыхъ горожанъ Сп. Державъ. Всѣ присыпанѝ погибли, заки надоспѣла помôчь.

— НА що сходять польскѝ паны? Оногды зловлено въ Колошварѣ на Угорщинѣ ґрафа Евгена Потоцкого разомъ изъ ватагою злодѣѣвъ, що вдерлись до одного зô збôжевыхъ маґазинôвъ. Зловленый ґрафъ каже що е стриечнымъ братомъ галицкого намѣсника, але выдѣдиченый не мае нѣякихъ средствъ до житя. Взявъ ся отже до злодѣйства.

— ВЪ Lethbridge, Альберта, Канада, заложили Русины читальню „Поступъ“.

— ПОДАЄМО до вѣдомости всѣмъ Русинамъ. що у насъ робота иде дуже планно и не жичили бы мы нѣкому, щобы тутъ теперь за роботою ѣхавъ, бо компанiя кождого дня по 5 до 6 хлопôвъ зъ роботы выплачае цѣлкомъ. Нехай отже нѣхто не тратить грошей на дорогу, але сли немае роботы, нехай собѣ еѣ шукае деинде.

Desloge, Mo.
А. Кучь, Кузма Хачь.

— АМЕРИКАНЦѢ не жалѣють грошей на асекурацiи! Въ Ст. Луисъ, Мо. померъ недавно тамошнiй мѣщанинь Джемсъ А. Блайръ, котрый дорого велѣвъ заплатити за свою смерть... Сими днями выплачено вдовѣ по нѣмъ 750 тысячь долярѣвъ, титуломъ обезпеченя на жите померлого. Отже вдова и сироты мають зъ чого жити!

Бачимо зъ того, якъ высоко обезпечають Американцѣ свое жите и не жалѣють грошей на ту цѣль. Нашѝ люде, котрѝ не хочуть навѣть заплатити 70 центôвъ до Союза, повиннѝ зъ нихъ примѣръ брати.

— КОНҐРЕСЪ Сп. Державъ ухваливъ выасиґнувати 200 тысячь долярôвъ на нищене комахи, званои „уивелъ“, котра дѣлае безлѣчь шкоды по плянтацiяхъ бавовны въ Тексасъ и Луизанѣ. Комiсiя, зложена зъ кôлькохъ ученыхъ, выѣхала вже зъ Вашиґтону до згаданыхъ краѣвъ, абы учити фармерôвъ якъ нищити сего шкôдника.

— СКÔЛЬКИ е Индiянôвъ въ Сп. Державахъ? Послѣдный звѣтъ статистичного бюра у Вашинґтонѣ подае досить точнѝ данѝ про число и розмѣщене выгибаючихъ постепенно Индiянôвъ. Дôзнаемо ся звôдси, що въ цѣлыхъ Сп. Державахъ живеихъ еще 267 тысячь душь. Бôльша половина зъ того е въ Мексику и въ середущихъ краяхъ. Тамъ мають они свои оселѣ, церкви школы и т. п. Индiяньскѝ резервацiи, себто землѣ, що належить до Индiянôвъ, обôймають загаломъ 77 мiлiонôвъ акрôвъ, а народне майно Индiянôвъ въ готовцѣ выносить 38 мiлiонôвъ долярѣвъ.

— БУРСКИ̂ патрiоты Джубертъ и О'Данелъ приѣхали до Монтены, де хочуть выбрати фармы для своихъ землякôвъ. Кажуть они, що на веснѣ спровадять тамъ 400 родинъ бурскихъ переселенцѣвъ зъ полудневои Африки.

— ОДЕНЪ италiйскiй инжiнеръ вынайшовъ спосôбъ пересыланя листôвъ и дневникôвъ по дротахъ. Такѝ посылки замикае ся до невеличкихъ скринокъ и вѣшае на дротахъ, по котрыхъ летять они зъ незвычайною скоростiю, попыханѝ через електричну струю.

Въ Лондонѣ зъорґанiзувало ся вже италiйско-анґлiйске товариство зъ капiталомъ 2. мiлiонôвъ долярѣвъ для введеня въ житя сего выходу.

— НА подвôрю повѣтовои вязницѣ, въ Ґрiнсбурґъ, Па. повѣсили оногды Поляка Омеляна Бетовского за злочинъ убiйства. Бетовскiй убивъ 9 липня м. р. констабля Гарiя Берара, котрый хотѣвъ его арештувати за якусь дрôбну провину. Коли опôсля увязнили его, вдававъ божевôльного, але лѣкарѣ заявили, що вôнъ е здоровый на умѣ, а судъ засудивъ его на кару смерти черезъ повѣшене.

— ДОНОСЯТЬ зъ Ботлеръ, Па., що коло стацiи Мервудъ зломила ся шина пôдъ особовымъ поѣздомъ зелѣзницѣ „Вестернъ Пенсилвенiя“ наслѣдкомъ чого перевернуло ся два ваґоны, а 35 подорожныхъ, котрѝ въ нихъ ѣхали, тяжко потовкли ся. Мѣжь жертвами катастрофы мають такожь бути Русины.

— ЖЕРТВОЮ пожежѣ упало въ Щенятинѣ, равского повѣта (Галичина) 24 господарствъ. Причина пожежѣ незвѣсна добре; шкода выносить кôлькадесять тысячь коронъ.

— ВЕЛИКУ сензацiю выкликало въ Клiвландъ, О. увязнене тамошного мiлiонера Джорджа Гойта за... волокитство. Молодый, интелiґетный и высоко-образованый мiлiонеръ покинувъ свои мiлiоны, скарбы, палаты и „добре“ товариство, щобы пристати до ватаги волокитôвъ и зажити свободы.... Може нѣхто й не повѣрить, та все таки се правда, бо такъ здѣлавъ.. Гойтъ. Найдено его въ товариствѣ волокитôвъ („бомôвъ“), котрѝ мають свое леговище на зиму при улици Мiчiґенъ. Саме тодѣ бачивъ ся зъ ними мiлiонеръ, пивъ, спѣвавъ и гравъ въ карты, коли впавъ вôддѣлъ полiцiи и всѣхъ арештувавъ. На полiцiйнôй стацiи, де счудованѝ урядники сейчасъ пôзнали его, заявивъ молодый мiлiонеръ, що вже остогидло ему надутыхъ мiлiонерôвъ и аристократôвъ, тому приставъ до волокитôвъ .Мiлiонеры— мовлявъ— живуть лише для модной ношѣ, псôвъ, перегонôвъ и тымъ подôбныхъ, дурниць пôдчасъ коли мѣжь волокитами можь найти образованыхъ и дуже милыхъ товаришѣвъ...

До секретарѣвъ „Союза“!

Грошѣ за календарѣ треба посилати впростъ до редакцiи „Свободы“. Хто пошле грошѣ за календарѣ до касiера „Союза“ мусить намъ о тôмъ дати знати.

Всѣ календарѣ мусять бути розпроданѝ и грошѣ за нихъ вôдосланѝ найдальдо кôнця марця 1904.

Три секретарѣ, що найскорше и найбôльше календарѣвъ розпродадуть и найскорше зашлють за нихъ грошѣ, дôстануть красну нагороду.

Редакцiя „Свободы“,
Box 353, Scranton, Pa.

11.000 метрôвъ надъ землею.

Жадоба розширеня границь людского знаня примушуе людей науки до безнастанной працѣ, а часто-густо до предпринять, якѝ грозять имъ майже певною смертію. До нихъ зачислити можемо дѣло двохъ ученыхъ смѣльчакôвъ: Берзона, нашого краяна (львовянина) и Суринґа. Они именно пустились бальономъ въ гору, щобы розслѣдити явища вôдбуваючѝ ся въ горѣшныхъ верствахъ окружаючои землю атмосферы и дôстались до неимовѣрнои высоти 11.000 м. Щобы зрозумѣти небезпеку, яка имъ въ тôй дорозѣ грозила, треба пригадати собѣ, що чимъ высше, тымъ меньше кисня въ воздусѣ, а вôнъ необходимый до житя, безъ него чоловѣкъ дусить ся, а дальше, що воздухъ рѣдшае зъ высотою, отже натискъ его не е въ силѣ зрôвноважити внутрѣшного натиску крови, наслѣдкомъ чого она добуваесь на верхъ очима, устами, ушами. Єсть то т. зв. гôрска хороба, якôй богато людей пôдлягае, коли найдесь высоко надъ землею. То двѣ головнѝ небезпеки, якѝ грозять смѣлымъ воздухоплавцямъ, а не треба забувати, що бальоны, тотѝ кораблѣ воздушнѝ, не суть ще такъ уладженѝ, щобы безпечно переносили чоловѣка, тымъ меньше въ высшихъ реґіонахъ, де панують рôжнѝ, близше намъ незвѣстнѝ сильнѝ вѣтры.

Сесѣ небезпеки не вôдстрашили нашихъ смѣльчакôвъ и они д. 31. липня 1901 пустились въ гору зъ рôвнини Темпель пôдъ Берлѣномъ. При тôмъ згадати належить, що для Берзона така дорога була не новина, вôнъ вже 4. грудня 1894 р. дôставъ ся на найвысшу до того часу высоту 9.150 м., та се не вдоволило його и вôнъ рѣшивъ ся на нову подорожь, зъ метою дôстатись ще высше.

Бальонъ пôднѣсъ ся вôдъ разу дуже скоро въ гору, такъ, що по 40 мінутахъ найшовъ ся на высотѣ 5000 м., де вже подорожнѝ почали дыхати забранымъ собѣ зъ землѣ киснемъ, щобы тымъ заступити его природный убутокъ. Задержавшись на часокъ для записаня своихъ спостережень, пôднеслись подорожнѝ далѣ въ гору и по 4 год. дороги дôстались на высоту 9000 м., де натрафили на температуру — 32 степенѣ понизше зера, а якъ знаемо, выѣхали въ лѣтѣ, коли на земли пôдъ Берлѣномъ було 23·5 степенѣвъ повысше зера. Такъ значно зменшае ся теплота воздуха зъ высотою, а дѣе ся то тому, що жереломъ тепла е для воздуха земля, безпосередно вôдъ лучѣвъ сонця оно дуже мало розгрѣваесь, тому высшѝ верствы воздуха, бôльше вôддаленѝ вôдъ тои своеи печѣ, а до того рѣдшѝ, слабше розгрѣвають ся, чимъ блисше землѣ лежачѝ.

Тота студѣнь а также значне зменьшене тисненя воздуха спричинили велике ослаблене и сонность у нашихъ подорожныхъ, они ледви змогли ся рушати и то зъ великою трудностію, а проте не перестали выкидати балясту (тяґару, якій бере ся до бальону, щобы вôнъ за скоро не гнавъ въ гору, а выкидаесь по дорозѣ, если ся бажае высше пôдносити). Дотеперѣшна высота не вдоволяла ихъ — и незабаромъ найшлись на 10225 м. надъ землею, де вже було 40 степенѣвъ Ц. зимна.

Однакъ и се не здержало ихъ, доперва, коли Суринґъ втратитъ притомнôсть, Берзонъ отворивъ кляпу безпеченьства, щобы поволи выпускати ґазъ наповняючій бальонъ и такъ спуститись на землю. Та ще не заразъ то слѣдовало, бо смѣлый подорожникъ выкинувъ останокъ балясту, почѣмъ и вôнъ втративъ свѣдомôсть. Й въ такôмъ станѣ пôдносились тотѝ люде ще далѣ въ гору, поки бальонъ въ наслѣдокъ втраты ґазу не почавъ опадати, що сталось — якъ въ приближеню обчислили пôзнѣйше — на высотѣ 11.000 м. Коли подорожнѝ по 3 чвертяхъ год. пробудились зъ глубокого сну, якій звычайно пôсля обморока слѣдуе, були вже въ половинѣ поворотнои дороги, а вкôнци о 6 и пôвъ вечеръ по 7 и пôвъ годинахъ воздушнои ѣзды, въ якôй зробили дорогу 140 км. (бо хвилями сильный вѣтеръ зносивъ бальонъ зъ простои дороги до горы — въ бôкъ) найшлись пôдъ Хоцебужомъ, вôдки, выпочавши по страшнôмъ умученю, яке вôдчували въ наслѣдокъ враженъ подорожи и наглои змѣны температуры, вернули щасливо домôвъ.

Вôдвага ихъ принесла значну корысть науцѣ, що займаесь досвѣдами надъ атмосферою, т. зв. метеорольоґіи, яка мае и велику практичну вартôсть, бо вчить насъ про змѣны и явища вôдбуваючѝ ся въ атмосферѣ: про еи тиснене, температуру, вохкôсть, силу и напрямъ струй воздушныхъ, себъ-то вѣтрôвъ, електричнôсть воздуха — отже про справы, якѝ мають великій вплывъ на природу землѣ и еи мешканцѣвъ. Нашѝ подорожнѝ зôбрали богато даныхъ що-до температуры, вохкости и вѣтрôвъ въ рôжныхъ верствахъ атмосферы, навѣть такъ высокихъ, въ якихъ не доводилось нѣкому зъ людей бути.

Д. Коренець.

Вѣкъ людей, звѣрятъ и ростинъ.

Люде жиють въ порôвнаню до звѣрятъ и ростинъ дуже коротко. Рѣдко лучае ся, абы хто переживъ сто лѣтъ. Столѣтныхъ старцѣвъ мають найбôльше Болгары. У нихъ е ихъ около 4 тысячѣ. Вôдтакъ идуть Румуны; у нихъ подибуемо понадъ тысячь столѣтныхъ людей. О половину меньше мають ихъ Сербы и Ирляндцѣ. Испанцѣ мають ихъ около 400, Французы 200, Анґлійцѣ 150. У Нѣмцѣвъ не досягае се число и сотки, що е дуже маленько, коли подумаемо, що нѣмецку державу замешкуе понадъ 50 міліонôвъ людей. Се число выдасть ся намъ неимовѣрно малымъ, коли згадаемо, що въ Шкоціи е около 50, въ Норвеґіи 25, въ Швеціи 10 столѣтныхъ; се краѣ найменьше залюдненѝ. Швайцарія не може цѣлкомъ столѣтными людьми повеличаги ся.

О много довше жиють звѣрята. Недавно забито въ Кроаціи орла; коли оглянено его докладнѣйше, побачено на шиѣ желѣзный обручь, а на нѣмъ гербъ знатнього словѣньского роду и рôкъ 1646. Орелъ лѣтавъ отже зъ тымъ обручемъ 250 лѣтъ и хто знае, якъ довго бы вôнъ бувъ ще мôгъ жити, еслибы не смертоносна куля.

Такъ само подибуемо и въ свѣтѣ ростиннôмъ вôдвѣчныхъ старцѣвъ. Найстаршимъ деревомъ Америки е кипарисъ, що росте въ Мексику, недалеко мѣсцевости Чапультапакъ. Се дерево мае 120 стôпъ въ обводѣ и бачило не одну подѣю въ житю народôвъ и людей. Воно було свѣдкомъ поселеня Ольмекôвъ и Тольмекôвъ на вижинѣ Анагуакъ и вôдбитя ихъ державы племенемъ Азтекôвъ. Коли Кортезъ ступивъ на американьску землю, та коли Испаньцѣ забили послѣдного индійского цѣсаря зъ Мексико Гватімозіна, дерево могло бути якъ разъ въ роздвѣтѣ. Колька вѣкôвъ пôзнѣйше, застрѣлено цѣсаря Августина I., Итурбіду, родомъ зъ индійского племени, а опôсля нещасливый цѣсарь австрійскій Максиміліянъ, що хотѣвъ собѣ выбороти корону мексиканьску, упавъ жертвою молодечого пориву. Кипарисъ бувъ тодѣ вже мало що молодшій, якъ нинѣ.

Чимъ-же вѣкъ хотяйбы и столѣтнього чоловѣка, супротивъ тыхъ тысячей лѣтъ! Чи не соромъ вже въ молодости признавати ся до старости?

Зъ „Молодѣжи".

Поетъ и Муза.

„Иди вôдъ мене свѣтлосте прекрасна,
Иди вôдъ мене ясная появо,
Иди мѣжь можныхъ.... Ихъ жизнь така щасна
И жити зъ ними можна величаво.
Иди появо.... Йди, иди богине
Въ чарôвнѝ звуки, тоны пребогата
Иди.... Най твоя чудна пѣсня лине
Де мармуръ бѣлый, срѣбно-злота хата.
Иди богине... Тутъ бѣда навкруги
И пѣснѣ тутки жаднои не чути ..
Тутъ свѣтъ проклонôвъ, мести и наруги
Дежь твои, Музо, малибъ мѣсце нуты?
Иди богине... Яка полохлива!
Якъ тая птичка въ гаю при долинѣ,
И яка моя богиня вразлива
Вже слезы въ очахъ любои богинѣ!
Нѣ! нѣ! не йди лишь.... Тутъ лишь люде зліи
Слѣпѝ, нещаснѝ й калѣки,
Але природа тутъ будити мрѣѣ
Звыкла вôдъ вѣкôвъ й буде по всѣ вѣки.
Диви лишь...... Тутъ такъ гарно,
И небо и зорѣ и легôтъ воздушный
Такъ тихій, тихій .. а тамъ мѣсяць въ горѣ
Зависъ рогатый мовь неповорушный.
Такъ тихій легôтъ, а такій пахучій
А такъ лагôдный! Ноче! чудна ноче!
Мѣсяцю-князю! ясный та блискучій,
Леготе вѣтру, що тихо шепоче
Мѣжь дрôбнымъ листемъ, крадесь мѣжь цвѣтками
И сны имъ любѝ, мрѣѣ навѣвае,
И пестить, нѣжить немовбы устами
И пѣснѣ нѣбы имъ легкѝ складае —
Мѣсяцю! Зорѣ! и вѣтроньку-брате!
Склонѣтесь Музѣ и тихо благайте
О ласку чудну — щобы я спѣвати
Мôгъ родови мому — волю ми здѣлайте!
Она тутъ при менѣ.... тутъ свята поява,
Тутъ ясна панѣ, панѣ та ласкава:
Въ рукахъ еи судьба моя и слава
И горе мое й доля нелукава.
Ось тутъ она.... Тутъ мѣсяцю ясный
И зоре красна, вѣтроньку летучій,
Тутъ ясна панѣ.. А тутъ я нещасный
И рôдъ мôй рускій, чорный та робучій.
Тутъ я... а тутъ она... могуча.
Дивѣть.... она очи уперла на мене,
Скаже: такъ, то моя пѣсня поплыне летуча
А нѣ, то впаде горе навѣджене.
Дивѣть!.... Уже тремтять вишневѝ
Єи уста.... Вже тремтять, а очи
Райскѝ очи стали якъ огневѝ...
Горить уся.. Проречи вна хоче.
Вже каже... А голосъ той такъ вяже, вяже
Що вже не знаю, де я, що зô мною,
Въ якôй краинѣ я, та хто до мене каже:
„Поете! Сыну! Я на все зъ Тобою,
На все, чи чуешь, поки серце Твое
Горячимъ буде до братôвъ Ти рôдныхъ
И доки крѣпке Слое мое
Ты нести будешь помѣжь людей бѣдныхъ."
Сказала. И вѣтеръ-легôтъ рознѣсъ тіи слова...
А мѣсяць ясный — та зôрницѣ-зорѣ
Змѣнили въ срѣбло..... Заяснѣли знова,
А я пôднявсь изъ сну идъ горѣ, горѣ.

Павло Тимкевичь.

ПРИ ВЫНАЙМѢ ДОМУ.

— Отже за той „гавзикъ" двайцять долярôвъ мѣсячно?

— Такъ.

— А хлѣвъ е?

— Нѣ. На що вамъ хлѣ-ва?

— Щобы примѣстити въ нѣмъ осла, котрый бы схотѣвъ такъ дорого платити за се мешкане.

Листъ изъ старого краю.

Що говорять про насъ цифры?

Въ однôмъ зъ попередныхъ листôвъ подавъ я загальный нарисъ нашого розвитку за минувшій рôкъ; теперь хочу показати, що за той нашъ розвитокъ говорять цифры.

Зачну вôдъ того, кôлько Русинôвъ, живучихъ въ старôмъ краю пôдъ австрійськимъ цѣсаремъ умѣе читати й писати, а колько е темныхъ анальфабетôвъ. Зачинаю вôдъ сего, бо знане читаня й писаня, въ загалѣ письменнôсть, есть для чоловѣка дуже важною рѣчю, бо доперва вôдъ письменности зачинаеть ся культурный розвитокъ чоловѣка, бо чоловѣкъ неписьменный все одно, що калѣка, до него недоступна нѣяка культура и вôнъ не може зъ культурного дорôбку свѣта нѣякъ користати, не може культурно розвивати ся, не може поступати напередъ.

Отже що-до письменности стоять Русины дуже лихо. На коло 3 и пôвъ міліонôвъ народу есть 606.276 (т. е. 17·91 процентъ) письменныхъ або иньшими словами на сто Русинôвъ есть письменныхъ ледви 18. Иньшѝ всѣ Русины суть неписьменнѝ, темнѝ. Зъ тыхъ неписьменныхъ припадае де-що на дѣти, але й мѣжь дорослыми есть ихъ 2,098.584 (т. е. 62·44 прц.) або иньшими словами на сто дорослыхъ Русинôвъ 62 не вмѣе анѣ читати анѣ писати. Отсѝ цифры говорять самѝ за себе. Де такъ богато темныхъ людей, тамъ не може якъ слѣдъ развивати ся культура, тамъ не може бути великого поступу. Иньша рѣчь, що тôй темнотѣ не завинили самѝ Русины, бо справа школъ въ Галичинѣ находить ся въ рукахъ польськои шляхты, а вона вже вмѣе такъ орудувати, абы мѣжь Русинами було якъ найбôльше темныхъ, але сумный фактъ все таки остане фактомъ, а цифры все таки кричать, що зъ усѣхъ народôвъ австро-угорськои монархіи Русины найтемнѣйшѝ.

Однакъ мы не заломлюемо рукъ, а пôзнавши лихо, постараемось його направити. По всѣмъ краю пôшовъ голосъ, абы закладати школы для анальфабетôвъ, абы тыхъ 2,098.584 темныхъ людей навчити читати и писати, абы имъ отворити ихъ темнѝ очи... И такѝ школы вже почали закладати, а якъ лишь будемо вытревалѝ, то зможемо доказати того, що за кôлькадесять лѣтъ не буде мѣжь нами неписьменныхъ.

Наша доля лежить въ нашихъ рукахъ.

Теперь подивѣмъ ся, кôлько въ насъ читалень. Якъ звѣстно, закладанемъ читалень займаесь у насъ найбôльше товариство „Просьвѣта", котре зачало закладати ихъ въ 1891, а до кôнця 1903 р. доказало того, що читалень „Просьвіти" е теперь 1345. А додати треба, що крôмъ читалень „Просьвіти" е ще въ насъ на Покутю (коломыйській и сусѣднѝ повѣты) кôлькадесять читалень „Народних Спілок", а крôмъ того денеде стрѣчають ся також читальнѣ „самостôйнѝ". Можна отже певне сказати, що всѣхъ руськихъ читалень въ Галичинѣ е 14 сотокъ. До сего не врахувавъ я читалень „Общества им. Качковского", хочь ихъ також буде чи-мало, а то тому, бо вони, не стоячи на народнôй основѣ, замѣсть ширити просвѣту, затроюють лишь здорову думку въ людськихъ головахъ. Та побôчь великои шкоды, яку вони приносять, есть изъ нихъ також деяка корысть, а именно та, що люде привикають бодай читати, а то дуже важна рѣчь.

Крôмъ читалень зачали въ насъ послѣдными роками закладати ся товариства ґімнастичнѝ и огневои сторожи. Найперше интеліґенція, йдучи слѣдомъ Полякôвъ и Чехôвъ, почали закладати „Соколы", котрѝ въ послѣднôмъ роцѣ почали приймати ся й по селахъ. Першій „Сокôлъ" заложено 1893 р. у Львовѣ; всѣхъ „Соколôвъ" есть 86.

На щасливѣйшу думку впавъ д-ръ Трильовській, коломыйській адвокатъ и оденъ зъ вызначныхъ членôвъ радикальнои партіи, починаючи 1902 р. закладати по селахъ такѝ самѝ товариства пôдъ назвою „Сѣчь". „Сѣчей" есть уже 122, а зъ того великого розвитку въ такôмъ короткôмъ часѣ видко, яку симпатію въ народѣ стрѣтили „Сѣчи".

Треба зазначити, що число письменныхъ, читалень и „Соколôвъ" та „Сѣчей" вôдносить ся лише до Галичины (выѣмокъ становлять „Сѣчи", котрыхъ е кôлька на Буковинѣ), бо чиселъ що-до Украины, Буковины и Угорськои Руси не маю пôдъ рукою. Замѣчу лише, що на Буковинѣ розвивають ся добре читальнѣ „Руськои Бесѣды" и позичковѝ касы системи Райфайзена, що Угорська Русь, приспана москвофільствомъ, майже не розвиваесь та що на Украинѣ всяку культурну роботу можна лишь робити потайки вôдъ царського правительства.

Въ 1903 р. выходили у Русинôвъ отсѝ ґазеты: щодня: „Діло", „Руслан" и урядова „Народна Часопись"; три разы на тыждень: „Буковина"; що тыжня: „Свобода", „Гайдамаки", „Поступ", буковиньска „Руска Рада"; два разы на мѣсяць: „Комар", „Учитель", „Дзвінок", соціяльно-демократична „Воля", радикальна „Хлопська Правда"; що мѣсяця: „Господарь", „Зоря", „Літературно-Науковий Вістник" и василіянськѝ выданя „Місіонар" и „Місіонарчик"; раз на три мѣсяцѣ выходять „Записки Наукового Тов. ім. Шевченка" и „Библіотека для молодѣжи" Насальского. Деякѝ ґазеты выходили 1903 р. неправильно, а именно

„Молода Украина“, „Іскра“, „Гасло“, „Селянин“, „Добра Новина“, „Приятель“, — все вони на разѣ не выходять. Зъ початкомъ сего року прибули намъ отсѣ новѣ газеты: „Нова Сѣчь“, „Подільскій Голос“, „Проминь“, „Молодіжъ“ и „Економістъ“. На Украинѣ, якъ звѣстно, правительство не позволяє на выдаване рускихъ газетъ.

Рускихъ книжокъ вышло въ 1903 р. у Львовѣ 147, въ Черновцяхъ 35, въ Коломыѣ 27, въ Жовквѣ 21, въ Перемышли 8, въ иньшихъ мѣстахъ пôдъ Росією 33; въ Америцѣ до 10 — разомъ усѣхъ книжокъ коло 355.

Ось такъ перейшли мы коротко нашъ культурный дорôбокъ за послѣдный рôкъ. Той перегляд говорить намъ, що при всѣхъ перешкодахъ робота въ насъ таки робить ся, що все таки идемо на передъ, а коли лишь будемо далѣ працювати, то здобудемо собѣ гôдне мѣсце мѣжъ культурными народами свѣта.

Наша доля лежить въ нашихъ рукахъ.

2. лютого 1904. М. Л.

ДОПИСИ.

Зъ Лемковщины.

Якъ мы жиємо.

Може дехто зъ краянôвъ радбы дознати ся якъ нашѣ люде жиють. То такъ якъ хто може такъ напередъ себе бѣду пхає. Оденъ иде на ярмарокъ купити пару або и двѣ волôвъ, другій пару коней, третый корову, четвертый веприка а кождый иде и просить Бога, кобы давъ ему Богъ заробити корону-двѣ, абы мôгъ выживити фамілію яку мае. Инші зновъ идуть въ лѣсъ рубають, сяги ставляють. Рѣже пилою, товче палкою, скине и шапку зъ головы хочь и на морозѣ. Ткачѣ ставляють свои верстаты, ткають полотно, заробить 20—30 а часомъ 40. крайцарôвъ (и до того ще треба помôчника до шпуляня), а кождый хоче яке таке жите зробити.

Легка смерть на морозѣ.

Зъ села Перегримки, Петро Телепъ, ишовъ изъ ярмарку, гнавъ волы, а ради горѣвки догодивъ собѣ такъ, що на гостинци гнавши волы положивъ ся спати и заспавъ твердымъ сномъ и вже необудить ся ажь на гласъ ангельскои трубы...

Одна невѣстка

зъ села М..... немогла дочекати ся свого слюбного зъ Америки, пос[illegible]ала ся о тымчасового любовника, а любовникъ хочь пôшовъ и за реґементомъ, то и звôдтамъ не забувъ о нѣй. Пише листы въ котрыхъ засылае сердечне поздоровлѣне, але на нещасте листъ нетрафивъ до любовнички але до рукъ брата слюбного мужа. Братъ пересмотривъ, спаковавъ въ нову коверту и заславъ брату, а еѣ мужеви до Америки. Мужь приходить зъ Америки, спотыкае ся зъ нею въ мѣстѣ на рынку пôдчасъ ярмарку. Жѣнка хоче привитатись, дае руку, але мужъ ховае руку въ кишеню и каже: ты маешь другого, а до мене приходишь витати ся?

Померло

тутъ пятеро людей въ вѣцѣ 60 лѣтъ (одна зъ нихъ мала 76) по тыжневой слабости. Оденъ зъ нихъ славувавъ только два дни. Вѣчна имъ память.

У римо-католицкôмъ обрядѣ,

то есть тутъ въ Польщи коло насъ, такѣ звычаѣ мають що на Стефана по Рôздвѣ въ костелѣ кидають вôвсомъ и горохомъ оденъ на другого а найбарже на священика. Одна дѣвчина досыть нехудобной родины нежаловала бобу принести, котрымъ на добре пробоща обсыпала. Зато еѣ взяла служба косцельна и попровадили до трупарнѣ и заперли еѣ на кôлька годинъ. То було въ Кобылянцѣ.

Хлопцѣ збыточники

мають теперь добру возанку и слизґанку по ледахъ. Декотрѣ зъ нихъ терплять теперь на бôль головы, що порозбивали, инші зновъ повыбивали руки, а инші зъ нихъ и на смерте позабивались. И до чогожъ збитки доводять?

Оденъ

селянинъ зъ села Б...кы — оповѣдавъ, що тамъ въ селѣ бачили тиґриса, которого дуже боять ся. Той звѣрь, кажуть, що мавъ утечи зъ клѣтки зъ поблиского мѣста Ясла.

Розпуста

по нашихъ горахъ почавши вôдъ Ропицѣ ажь по Угерску границю. Зъ такого люцкого житя, нема нѣкто такой потѣхи якъ двохъ люцкихъ неприятелѣвъ: перший жидъ, бо забере грошѣ, а другій дiяволъ бо повнѣйше въ пеклѣ душь... Люде жиють нерозважно, тратять на двое: тратять на грошахъ, що пропивають, и пекольні врата самѣ собѣ отвирають... Мужикъ въ Америцѣ тяжко працюе на грошѣ а жѣнка зъ кавалеромъ волочить ся по ночи. Анѣ Бога ся не боять, анѣ вôдъ людей ганьбы немають. Якъ часомъ трафить перейти до Незнайовы, до Ждынѣ, або до Устя руского на ярмарокъ а зайде въ бесѣду, то тамъ довѣдатъ ся якъ жіють молодй жѣнки що мають мужѣвъ въ Америцѣ. А корчмаръ каже: притте до мене въ кождый часъ, я дамъ палюнки якъ на шабасъ.

Зима

тутъ була до польскихъ Грѣвницъ дуже приемна, лагôдна, малый снѣжокъ, якъ кажуть припорстокъ, а морозы середнои степени; тôлько воды мѣсцями по студняхъ бракуе, бо ся зима до сухихъ часовъ зачисляесь.

Роздѣле 3. Февруара 1904. А. Пыжь.

Зъ Ансоніи, Конн.

Въ Ансоніи суть три жидôвскй склады зъ вискою и всѣ мають дуже добрый бизнесъ зъ нашихъ Русинôвъ, понеже Русинôвъ всегда повно по жидôвскихъ салонахъ и заливають ся плюгавою вискою. Коли жидокъ довѣдае ся, що нашъ Русинъ буде робити хрестины або весѣле, то иде впростъ до него и намовляе на свою виску а Русинъ бере и по кôлькананцять ґалонôвъ сего „добра“. Русины не только берутъ просту виску на такѣ забавы, але неразъ берутъ чистый деревляный спіритусъ, котрый ся мае уживати не до питя, але до рôжныхъ фарбъ. Сей деревляный спиритусъ то чиста отруя, для здоровля дуже шкôдлива, але декотрѣ нашѣ Русины на тое недбають, але розпущають его и тымъ трактують своихъ кумôвъ або на весѣлю молодыхъ своихъ гостей. Подумайте собѣ добрѣ люде чи то розумъ такъ робити и чи чесно куповати таку отрую и давати пити своимъ кумамъ або знакомымъ, вôдъ котрои чоловѣкъ може легко захворѣти або и умерти?

Ансоніецъ.

Зъ San Francisco, Cal.

Дещо про своихъ.

Передъ кôлькома днями дôставъ я вôдъ свого тов. зъ рôдного села листъ, въ котрôмъ пише осъ що: „Тиждень тому назадъ вôдôграли балинецькѣ Сѣчовики „Першій Горальникъ“. Представлене выпало величаво, а еще величавѣйше вôдбулась „сѣчова забава“ и посвячене „сѣчовои фаны“. Въ складъ забавы входили: гра въ кульки, вправы Сѣчовикôвъ, декламаціи, спѣвы и рôжнѣ промовы патріотичного змѣсту. Не забракло на сѣмъ сѣчовомъ святѣ и головного орґанiзатора „Сѣчей“, Д-ра Кирила Трильовського, который не всидѣвъ анѣ хвилинки безчинно, а вганявъ помежи Сѣчовикôвъ-козакôвъ якъ правдивый гетьманъ. Посвячене фаны вôдбулось по полудни (не означивъ дня датою). Сѣчовики зôйшли ся коло церкви и станули въ два ряды. Трубачь трубѣвъ. Опôсля походомъ ввôйшли до церкви, де тоже станули парами. О. Олесницькій (гôсть) посвятивъ хоругвовъ, а „кумами“ були: о. Т. Войнаровській и заболотôвска попадя въ народнôмъ—богатôмъ строю, п. Могильницькій зъ Малого Гвôздця и п. Завѣцька, М. Грабовецькій (вôйтъ) и п. Залуцька, также въ народнôмъ богатôмъ строю. По посвяченю сказавъ о. Олесницькій горяче патріотичну-козацьку проповѣдь, а Сѣчовики вôдспѣвали: „Ще не вмерла Украина“. На сѣмъ кôнчить ся се такъ величаве свято и Сѣчовики середъ найбôльшого одушевленя опустили церковъ.“

Ласкавый читачѣ прочитавши сихъ кôлька слôвъ, скажуть: „И щожь вôнъ тутъ цѣкавого сказавъ?“ Та я додамъ вôдъ себе, що тутъ ажь за богато є интересного и поучаючого. Найперше такі святкованя „Сѣчей“ — се поступъ, бо тутъ, якъ выше згадано, вôдбувались: декламаціи, спѣвы и бесѣды поучаючі, тому кождый зъ насъ пôзнае, що не мала користь була и є для всѣхъ тамъ присутныхъ. Дальше, що такій „Сѣчъ“, се одна найкрасша и найвôдповѣднѣйша орґанiзація для нашихъ братôвъ-селянъ. Д-ръ Кирило Трильовськiй, маючи рôжнѣ зносины зъ селянами, пôзнавъ добре, въ якій способъ можна вносити найлекше „свѣтло-правды“ до закурѣныхъ сѣльскихъ хатъ тай сейчасъ и взявъ ся за важне дѣло. Початки були дуже труднѣ и неразъ приходилось ему усувати рôжнѣ колоды зъ пôдъ нôгъ, щобы не спиняли ходу. Вôнъ не жалувавъ себе; трудъ, се для него дурниця, лише, щобы побачити овочь своеи працѣ. И побачивъ, бо нынѣ такими орґанiзаціями тѣшить ся цѣла всхôдна Галичина.

И чи не вартъ пошаны той чоловѣкъ, котрый помимо рôжныхъ перешкôдъ, самъ безъ нѣчиеи помочи побудивъ селянъ до такъ важного дѣла. Се оденъ-одинокій выхôдъ для селянъ зъ неволѣ—темноты, якою сковали ихъ крôмъ чужихъ еще и свои нѣбы то на внѣ — патріоты, а внутрь — вовки. Тому кождый, хто любить свѣтло и мае въ старôмъ краю своихъ кревныхъ та знакомыхъ, нехай пише до нихъ та заохоче до такихъ орґанiзацій, якъ „Сѣчь“, а навѣть тутъ не мало користи принесли бы для нашихъ переселенцѣвъ, єсли не такѣ самѣ, то принаймѣ подôбнѣ товариства.

Дальше не буде вôдъ рѣчи сказати дещо и про неразвагу Сѣчовикôвъ, яка властне оказалась при посвяченю хоругвы. Якъ выспе було сказано, мали они и кумôвъ и декому зъ сихъ хочу присвятити хочь кôлька слôвъ, позаякъ заслугують на се. На першôмъ мѣсци взяли они о. Т. Войнаровського, яко „кума“, ну и добре зробили, позаякъ заслугуе на те яко мѣсцевый парохъ. Вôнъ хотяй мало причинивъ ся до скрѣпленя сего тов., але нѣчого и не шкодивъ ему, якъ робили иньшй.

Але якѣ заслуги мають за собою заболотôвска попадя и М. Грабовецькій, сего анѣ я, анѣ, думаю, самѣ Сѣчовики не знали бы сказати.

Про попадю сказавбымъ хиба те, що она є собѣ чисто аристократкою и селяне не мають у неѣ найменшого значеня, (якъ оказалось н. пр. пôдчасъ Шевченкôвского вечерка въ Заболотовѣ). Тому и не повинна була знаходитись мѣжъ згаданымъ числомъ. На мѣсце еѣ Сѣчовики повинні були взяти одну зъ селянокъ, котрѣ справдѣ понесли не мало труду, щобы лише поднести товариство на ноги, пр: Олена Корбутякъ або Марія Рудакъ (жѣнка копового), котрѣ помимо того, що мають малѣ дѣти, не вôдмовилися брати участи якъ въ однôмъ такъ и другôмъ представленю, що вôдбули ся на дохôдъ „Сѣчи“. Можливо, що Сѣчовикамъ бôльше заимпонувала попадя своею грубою поставою та народнымъ—богатымъ строемъ. Правда, що згаданѣ селянки не выкликали бы такого враженя, якъ она, анѣ одныхъ анѣ другихъ, бо зъ працѣ власныхъ рукъ годѣ здобутись на такѣ рѣчи, а може Сѣчовики мали собѣ за честь, що она „панѣ“ и не погордѣла ними. Нѣ, нѣ, не бôйте ся, они не погорджають въ такôмъ разѣ „хлопами“, кобы такъ и въ якôмъ иньшôмъ дѣлѣ.

Що до М. Грабовецького, то се собѣ звычайный галицькій вôйтъ. Та ще коли „звычайный“, то нехайбы, а то таки на кождôмъ кроцѣ стараесь показати вôйтôвську силу. Вôдъ самого початку не мала „Сѣчь“ бôльшого ворога понадъ него и такъ довго оставався ся нимъ, ажь переконавъ ся, що въ той способъ не знищить еѣ. Вôнъ накавувавъ вартôвникамъ, щобы кождого Сѣчовика, коли здыблють вечеромъ на дорозѣ, брали до „Ивановои хаты“ и такъ довго тримали, ажь вôнъ не скаже выпустити. Розумѣе ся, що вартôвники, яко пôдданѣ, слухали. — Дальше вôнъ намавлявъ старыхъ, щобы не позволяли сынамъ записовати ся до „Сѣчи“, а навѣть вносивъ до „ц. к. староства“ зажаленѣ, щобы розвязало „Сѣчь“, бо они спѣвають революційнѣ пѣснѣ. Вôнъ, тотъ самъ вôйтъ, хотѣвъ не позволити салѣ прачальняной на „Верховинцѣ“, хотяй голова чит. о. Т. Войнаровскій позволивъ. Першій разъ ему се не удалось, та за те другій разъ змôгъ пôдмовити комітетъ чит., щобъ не позволили салѣ и теперь голова мабуть не обзивавъ ся. Отъ такъ богато еще иньшихъ старань докладавъ, щобы знищити а не скрѣпити „Сѣчь“, а Сѣчовики почислили ему се за заслуги. И дежь Вашъ розумъ подѣвъ ся, Сѣчовики молодцѣ?!

Що вôнъ теперь каже, що вже любить „Сѣчь“, а може и записавъ ся до неи, то лише тому, що пôзнавъ „сараку“, що въ той спосôбъ не вдѣе нѣчого, а еще и то, що зближають ся громадськй выборы.

Тому Вы тов. Сѣчовики добре уважайте, та не полишѣть его, а выберѣть еще разъ такъ дуже заслуженого чоловѣка на вôйта, а вôнъ тодѣ еще лѣпше покаже яке рыло та уха мае хрунь.

Т. Ферлей.

Російска кôнниця въ Дальный.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly
published every Thursday
209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
До старого краю на рôкъ $2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року $1.00
До старого краю на пôвъ року ... $1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, было друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрантонъ найдальше въ Пятницю вечеръ.

Поодинокй числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
Clinton Str., New York, N. Y.

Всенародне вѣче въ Олифантѣ.

Дня 22 с. м. вôдбуло ся въ Olyphant, Pa. заповѣджене вѣче Русинôвъ. О год. 9 рано оо. Пôдгорецкій, Гривнакъ и Улицкій вôдспѣвали Службу Божу, почѣмъ вôдспѣвано панахиду за померших священиковъ. О годинѣ десятôй розпочало ся вѣче. Салю рускои школы заповнили мѣсцевй люде, делеґаты громадъ и священики. О. М. Струтиньскій отворивъ вѣче короткою промовою, почѣмъ выбрано президію до котрои вôйшли: о. Ив. Велигорскій яко голова, мѣстоголовы: Д. Капитула зъ McAdoo, Pa. и Ал. Курила зъ Elmira Heights, N. Y., секретарѣ: Ю. Пôдсадочный и Гр. Журавъ. О. голова зборôвъ удѣливъ голосу о. П. Тимкевичови, котрый въ своій промовѣ закинувъ бракъ просвѣты помѣжь нашимъ народомъ, заохочувавъ родичѣвъ до посиланя своихъ дѣтей до высшихъ школъ, засновуваня вечѣрнихъ школъ для старыхъ, що не умѣють нѣ читати нѣ писати та згадавъ за ухвалы йонкерского вѣча, на котрôмъ ухвалено засновати выховавчій институтъ для рускои молодѣжи. Сей институтъ мае увôйти въ жите зъ днемъ 15 септембра сего року. Якъ народъ зацѣкавивъ ся тою институцією свѣдчить те, що чимало людей забирало голосъ въ тôй справѣ. Говорили: оо. С. Макарь, Ив. Констанкевичь, А. Улицкій, М Пôдгорецкій, котрый е справдѣ душею тои такъ важнои институціи, дальше говорили: Курила, Капитула, Поливка, Сеньков, Паздрѣй, Стеткевичь и другй. Въ тôмъ выховавчôмъ институтѣ будуть такожь помѣщенй здôбнй дѣвчата а всѣ вихованки будуть ходити до публичныхъ школъ. Институтъ мае бути засанованый въ Ню Йорку.

О. Ст. Макарь повѣдомивъ зôбраныхъ, що зъ слѣдуючимъ мѣсяцемъ зачне выдавати просвѣтнй книжочки для народу, котрй будуть выходити правильно що мѣсяця. Бôльше про ту справу можна буде дôзнати ся зъ вôдозвы, котра невдовзѣ появить ся въ „Свободѣ“.

Другій рефератъ еміґраційный выголосивъ о. Микола Струтиньскій. Говоривъ вôнъ про засноване народного дому на удѣлахъ та згадавъ про другй справы, живо доторкаючй полѣпшеня долѣ руского народа въ Америцѣ. Тому, що той рефератъ дуже важный порушеными въ нѣмъ справами, то подамо его въ цѣлости въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы“. По выголошеню реферату затверджено екзекутивный комітетъ народнои партіи и поручено ему справу кольонізаціи всхôдной Галичины амер. Русинами.

Третій рефератъ выголосивъ Дамянъ Хоминъ зъ Олифантъ, Па. про рускй партіи въ Галичинѣ и въ Америцѣ. Въ короткихъ словахъ представивъ зборамъ лукавство москвофільскои партіи а интензивну працю партію народнои, котра боре ся о полѣпшене житя бутя робучого народу въ краю и Америцѣ.

Опôсля о. М. Пôдгорецкій розказавъ зôбранымъ, що екзекутивный комітетъ зôбравъ на народный фондъ марками и иньшими складками суму 400 долярôвъ за несповна три мѣсяцѣ.

О. Ст. Макарь розповѣвъ про церковне положене въ Америцѣ.

Всѣ резолюціи йонкерского вѣча потверджено.

По скôнченю вѣча вôдспѣвано „Ще не вмерла Украина“ та „Не пора“.

Присутными на вѣчу були слѣдуючй священики: Ив. Констанкевичь, Ст. Макарь, М. Стефановичь, В. Гривнакъ, Ив. Велигорскій, П. Тимкевичь, М. Пôдгорецкій, А. Улицкій, М. Струтиньскій.

Делеґаты були зъ Шамокинъ, Па., Мт. Кармель, Па., Джесипъ, Па., Ансонія, Конн., Мк-Аду, Па., Боффало, Н. Й., Елмайра, Н. Й., Плимонтъ, Па., Мейфілдъ, Па., Вилксбери, Па., Йонкерсъ, Н. Й., Сиракюзъ, Н. Й., Питсбурґъ, Па., Бабилонъ, Ме. и др.

По вѣчу вôдбуло ся театральне представлене въ мѣсцевôй школѣ а опôсля комерсъ та про те другимъ разомъ.

Гость.

Щоденна часопись.

Дуже часто трафляло ся менѣ зôйтись зъ нашими Русинами, котрй розговорювали про рôжнй справы рускй тутъ въ Америцѣ. Розумѣе ся, що декотрй справы суть зовсѣмъ добрй и потрѣбнй въ Америцѣ, але щобы якась справа ввôйшла въ жите треба еѣ насамперѣдъ обговорити добре чи можна бы тое зробити або нѣ.

Одною зъ такихъ справъ, о котрôй послѣдными часами зачали думати и говорити нашй Русины е выдаване щоденнои рускои часописи въ Америцѣ. Насъ въ Америцѣ рахують на 300.000 душь и чи не ганьба намъ бути хоть безъ однои рускои щоденнои часописи? Мы волимо чужимъ ся величати и другихъ хвалити а о свое не хочемо ся постарати, щобы потôмъ нимъ величати ся. Мы Русины, чужй часописи предплачуемо и ихъ зъ охотою читаемо якъ польскй, словацкй або анґлійскй. А длячого? Длятого, що не маемо своеи щоденнои часописи.

Правда, що маемо на американьскôй Руси ажь пять тыжневниковъ, але то все не выстарчае на заспокоене народа. Тй тыжневники зъ конечности обговорюють найбôльше справы мѣсцевй, парафіяльнй, братскй та орґанізаційнй а про ширшй росправы, справы американьскй, котрй насъ обходити повиннй, дуже мало пишуть, бо мѣсця на тое не стае. А американьскй справы повиннй насъ обходити, бо мы въ Америцѣ жиемо, бо вже маемо споре число ситизенôвъ и повиннй интересоватись політикою. Щоденна ґазета обясняла бы Русинамъ въ Америцѣ американьскй справы, писала бы о всѣмъ що дѣе ся по свѣтѣ и т. п.

Длятого пишу сихъ пару слôвъ и маю надѣю, що всѣ щирй Русины въ Америцѣ застановлять ся надъ ними и выведуть тоту справу на на праву дорогу та що неодовго и мы будемо мати свою щоденну ґазету, котрою будемось величати якъ другй народы ся величають.

Ню Йоркъ 12 Лютого, 1904.

Павло Зятикъ.

Цѣкавый документъ.

Понизше подаемо слово въ слово те, що записано въ колекторскôй книжцѣ, зъ якою ходили два Русины колектувати на церковь въ Карнеґі, Па.

Stamford, Con. Ianuar 2 1904.

Ia niže potpisani Andro Danko kolektor zi Stamford, Con. ud. 47. c. K. I. dosvecujem že polsky duchownik ze Stamford, Con. ruhal pro oci kolektorovi z Carnegie, Pa. že ho da zamknuc z policii, že jeho kniska kolektorska nedobra že su na nej tri križiki že uzs 1900 lat zakazano ot papeza tri rameni križ na cerkvi mac, že to ruski Popi galgani sami to vidımali tri ramenni križ na cerkwi dawac, že wun na to neda ani centa a kolektora že da zawric policii jak se ruszi dalej kolektowac u Stamford, Con.

Wun toti knižku pokazowal swojim parafianom co na joho fari buli, že to je knizka nedobra, že su na nej tri ramenne križe.

Tak ktory grecko katolicki duchowni totu knizku dostane do ruk, ta naj se za totu uražku naszej gr. katol. viri zaopostara, ci wun može ruskim duchownim do galganow klasci calomu grec. katol. dohaniac narodu.

Ia jo własnorucne doswecujem, bo ja z tem kolektorom z Carnegie, Pa. buł na polskij fari v Stamford, Con. ta wun nas tak odpravił (odprovocił).

Andro Danko wł. rukoju.

П. А. Данько хоче, щобы греко кат. духовники стали въ оборонѣ понижуваного гр. к. хреста и вѣры, але даремна мабуть его надѣя, бо деякй гр. катол. духовники ще самй тую „вѣру“ потупляють якъ примѣромъ о. Обушкевичь зъ Карнеґі, Па, котрый присягавъ въ судѣ, що латиньскй епископы мають таку саму власть надъ гр. катол. священиками якъ надъ латиньскими и т. п.

Для всѣхъ Русинôвъ греко-католикôвъ повинна бути однакъ зъ повысше описаного факту бодай одна наука а то така, щобы на жаднй римо-католицкй костелы, фары, школы, балѣферы, выгравки и т. п. нѣколи нѣчого не давали, хочь бы до нихъ прийшли по колектѣ не лишь всѣлякй матечки, sisters и т. п. але навить самъ пôпъ або айрискій бискупъ.

Въ старôмъ краю выгрѣвають Русины рôжныхъ гадôвъ за своею пазухою на власну згубу а и тутъ не позбулись ще свого „мягкого серця“ и те саме роблять. Часъ вже перестати кормити своихъ ворогôвъ власною кровію а всякій грôшь давати лишь на свои цѣли якъ Американьскій Рускій Народный Фондъ и иншй.

Що чувати въ свѣтѣ.

Російскій великанъ и японьскй ліліпуты.

За дозволомъ N. Y. American.

СП. ДЕРЖАВЫ заняли дуже мудре становище супротивъ кровавыхъ подѣй на далекôмъ Сходѣ. Президентъ Рузвелтъ выдавъ оногды вôдозву до народа, въ котрôй заявляе, що у вôйнѣ Росіи зъ Япономъ наша республика буде придержувати ся строгои невтральности, себто не буде помагати нѣ однôй нѣ другôй сторонѣ. Въ вôдозвѣ пригадує ся такожь горожанамъ законъ невтральности, що бувъ ухваленый батьками республики въ 1818 роцѣ. На основѣ сего закона нѣхто зъ горожанъ и жителѣвъ Сп. Державъ не смѣе вступати до службы котрои небудь зъ боюючихъ державъ анѣ иншими способами пôдпомагати одну або другу сторону. Хто переступить той законъ, буде покараный, безъ огляду на се, чи е горожаниномъ чи лише жителемъ Сп Державъ.

Подôбну заяву доручило міністрерство справъ внѣшныхъ представителямъ Росіи та Японіи у Вашинґтонѣ и розôслало до всѣхъ европейскихъ державъ. Сей крокъ Сп. Державъ тымъ бôльше заслугуе на увагу, що анґлійска дипльоматія намагала ся всѣма силами вмѣшати ихъ въ російско-анґлійскій конфліктъ. Були навѣть часы, коли дуже богато писало ся про довершеный союзъ помѣжь Сп. Державами зъ однои, а Япономъ и Анґлією зъ другои стороны, та якъ бачимо, не було въ тôмъ анѣ одробины правды. Єнки не дурнй пхати пальцѣ межи дверѣ и вязати себе союзами, наколи не мають зъ того нѣякого хôсна. Они пошлють теперь на далекій Сходъ кôлька военныхъ кораблѣвъ для „обороны своихъ интересôвъ“ тай безъ проливу крови выторгують де-що для себе, бо одна и друга зъ воюючихъ сторôнъ не схоче въ нихъ мати свого ворога.

СЕНАТОРЪ Симонсъ предложимъ въ конґресѣ „билъ“, якикъ домагае ся вôдъ правительства введеня информаційныхъ бюръ при еміґраційныхъ урядахъ, въ котрыхъ новоприбувшй еміґранты мали бы спромогу розпытатись, де потрѣбно робôтникôвъ до фабрикъ, майнôвъ, на фармы и т. д. Перше таке бюро, пôсля проекту сен. Симонса, мало бы стати при еміґраційнôмъ урядѣ на Елисъ Айландъ, коло Ню Йорку.

Проектъ о стôлько добрый, що недостача такихъ бюръ дѣйсно дае ся вôдчувати. Еміґранты не мають кого порадити ся, наслѣдкомъ чого попадають ся частенько въ руки людей, котрй выхôсновують ихъ безъ пощады. Не знати лише, чи несовѣснй урядники зъ информаційныхъ бюръ не вôддавали-бы ихъ опôсля въ руки ще гôршихъ бездушникôвъ?

РЕПУБЛИКА Сенъ Домінґо вже почула на собѣ руку Сп. Державъ. Оденъ баталіонъ маринарки Сп. Державъ стаціонованый въ Панамѣ, одержавъ приказъ зъ Вашинґтону, щобы сейчасъ сѣдавъ на корабель „Преріе“ и удавъ ся до Сенъ Домінґо. — Єго задачею буде захистити Американцѣвъ передъ ворохобниками и завести „порядокъ на островѣ.

Такъ говорять правительственнй круги у Вашинґтонѣ, та въ дѣйсности буде се першій крокъ до окупаціи Сенъ Домінґо. Сп. Державы довго ждали на се и дождали ся догôднои хвилѣ.

Дня 18. с. м. надоспѣла телеґрафічна звѣстка зъ Сенъ Домінґо, що военный корабель Сп. Державъ бомбардувавъ таборъ повстанцѣвъ пôдъ Паджерито и высадивъ на берегъ вôддѣлъ морякôвъ. Отже е „танець“.

ТУРЕЧЧИНА мае ворохобню — симъ разомъ въ Альбаніи. Дня 18. с. м. атакувала турецка армія близь Бабайгоси вôддѣлъ ворохобникôвъ, зложеный зъ 6000 Альбанцѣвъ, и звела зъ ними кроваву борбу. По кôлька годиннôмъ опо

Вице-адміралъ Того, комендантъ японьскои фльоти на Жовтôмъ морю.

рѣ Альбанцѣвъ були побореній и приневолений до утечи. Поверхъ 400 ворохобниковъ полягло або було раненыхъ, бо Турки рѣзали ихъ безъ пардону. Турецкй втраты доходять до 100 людей.

БОЛГАРІЯ зброить ся зъ такимъ поспѣхомъ, наче бъ за кôлька днѣвъ мала розпочати вôйну. Такъ само и Туреччина шле чимразъ бôльше вôйска на болгарску границю, зъ чого заключають, що вже въ найблизшôй будуччинѣ прійде до войны на Балканѣ.

Вôйна на далекôмъ Сходѣ.

По обезсиленю російскои фльоты, приготовляють ся Японцѣ до великои борбы на сухопути, котра буде о много страшнѣйшою вôдъ всѣхъ битвъ, зведеных доси на морахъ. Стане въ нѣй на противъ себе двѣ арміи, що будуть числити сотки тысячь людей, и людска кровця потече рѣчками.

Звѣсно, що Японцѣ завзятый народъ, а Росія бажае мести за свои невдачѣ на морю.

Япанъ, щобы запевнити собѣ перевагу надъ ворогомъ, шле чимразъ бôльше вôйска до Кореи такъ, що его армія числить тамъ нынѣ около 175 тысячь жовнѣрѣвъ. Японьскй кораблѣ що дня высаджують въ Чемульпо по кôльканайцять тысячь свого вôйска безъ найменшихъ перепонъ изъ стороны російскои фльоты, бо та знищена и роздѣлена на двѣ части не може рушити ся анѣ розпочинати акцію на бôльшй розмѣры. Бôльша еи половина лежить безъ дѣла въ пристани Портъ Артура. зашахована черезъ японьску фльоту, а менша у Владивостоцѣ також не мае силы мѣряти ся зъ лѣпшою и численнѣйшою фльотою ворога. Знищила она лише оденъ японьскій корабель почтовый и збомбардувала японьске мѣсто Гакодату. що лежить на пôвнôчнôмъ побережу Япониі.

Противъ японьскои арміи въ Кореи згромадила вже Росія около 350 тысячь вôйска. Значна часть зъ того розкинена одначе по цѣлôй Манджуріи, де стереже зелѣзничихъ шляхôвъ або стоить залогою по крѣпостяхъ такъ, що Росія не може теперь пôслати до борбы якъ 120 до 150 тысячь жовнѣрѣвъ. Вправдѣ и еи плыве пôдмога сиберійскою зелѣзницею, але дуже пиняво. Ся зелѣзниця довга на 6000 анґ. миль и такъ лихо збудована, що годѣ ѣхати нею скоро и перевозити бôльше число вôйска та муніціи. Для скороченя дороги, закинено шины на замерзлу поверхню Байкальского озера и пущено по нихъ зелѣзничй поѣзды, але и ту показали ся деякй хибы. Середъ кôлькома днями пр. донесли часôписи, що въ однôмъ мѣсяци погибло на озерѣ 600 салдатôвъ. Пôсля одныхъ вѣстей цѣлый той вôддѣлъ вôйска замерзъ пôдчасъ маршу черезъ озеро, а пôсля другихъ, заломавъ ся пôдъ ними лѣдъ и всѣ потонули. Досить, що зъ цѣлого вôддѣлу анѣ оденъ салдатъ не оставъ въ живыхъ.

Мимо сихъ перепонъ и чисельнои переваги Японьцѣвъ, Росія держить примъ на сухопути. Доси не може ту Япанъ похвалити ся успѣхами, бо анѣ оденъ вôддѣлъ російского вôйска не давъ себе побороти. Навпаки, всюда були побореній Японцѣ, де лише стрѣнули ся зъ козаками або російскою пѣхотою. Такъ дня 13. с. м. було приневоленыхъ до утечи 3000 японьского вôйска, котре намагало ся высѣсти коло Портъ Артура и заатакувати его изъ стороны сушѣ; дня 14. с. м. поборено 12 тысячь Японцѣвъ въ Довь Бай, а дня 15. с. м, коло Піджеонъ Бай, де они выступили на сушу. Въ обохъ случаяхъ Японцѣ мали великй втраты. Коло Теливану погибло 410 Японцѣвъ. Ту стерли ся зъ ними козаки и прямо порубали ихъ шаблями. Зъ 600 Японцѣвъ, котрй брали участь въ тôй битвѣ, лише 190 вспѣло утекою на кораблѣ вратувати свое житє. Прочй погибли. Дня 20. с. м. розбили козаки оденъ вôддѣлъ Японцѣвъ въ пôвнôчнôй Кореи, при чôмъ заполонено 6 японьскихъ официрôвъ зъ сиґналового коупусу, а мѣжь ними майора Татсару.

ИСТОРІЯ вôйны на далекôмъ Сходѣ, пôсля урядовыхъ рапортôвъ, представляе ся якъ слѣдуе.

Дня 7. лютого с. р. Япанъ зрывае дипльоматичнй зносины зъ Росією.

Дня 8. лютого Японцѣ заполонили 3 торговельнй кораблѣ російскй.

Дня 9. лютого японьска торпедова фльота нападае ненадѣйно на російску фльоту коло Портъ Артуръ и нищить три военнй кораблѣ: „Ретвизанъ“, „Царевичь“ и „Паляду“.

Японьска ескадра заатакувала російскій кружôвникъ Варягъ и торпедовець „Корієць“. Оба кораблѣ потонули.

Дня 10 лютого Японцѣ здобули кореаньскій портъ Чемульпо, а опôсля заняли Сеулъ, столицю Кореи.

Японьска армія здобувае Масамфо и лишае тамъ свою залогу.

Японьске вôйско хоче заняти Кванзъ Тунґъ, але Росіяне поборюють его и спонукують до утечи.

Зелѣзничій мôстъ манджурскои зелѣзницѣ коло Портъ Артуръ высадженый у воздухъ черезъ Японцѣвъ при чôмъ погибло 35 російскихъ саперôвъ. — Японьскй шпигуны нищать въ кôлькохъ мѣсяцяхъ манджурску зелѣзницю и перерывають комунікацію.

Дня 11. лютого слѣдуе новый нападъ на Портъ Артуръ. Росія тратить тодѣ 7 военныхъ кораблѣвъ. а Японія 3. Того самого дня російска ескадра зъ Владивостока бомбардуе пôвнôчне побереже Японіи.

Дня 12. лютого наслѣдкомъ понесеныхъ втратъ пануе въ Росіи страшне пригноблене а царь вôкликуе адмірала Старка, коменданта схôдной фльоты. На его мѣсце приходить адміралъ Скридловъ.

Дня 13. лют. російскій торпедовець „Єнесей“ наѣхавъ черезъ неувагу на пôдводну міну въ Артурѣ и вылетѣвъ у воздухъ. Погибъ притôмъ капітанъ Степановъ, 3. официрôвъ и цѣла залога корабля, зложена зъ 91 людей.

Російскй революційнй елементы, выдають проклямацію до народа, завзываючи его, щобы скинувъ зъ себе царске ярмо.

Дня 14. лютого Москалѣ знищили Японцямъ оденъ транспортовый корабель при чôмъ потопае 1800 японьскихъ жовнѣрѣвъ.

Дня 15. лютого царь посылае на поле вôйны великого князя Бориса и Кирила, щобы все йшло „якъ слѣдъ“...

Дня 16. лютого мѣстокороль Алексѣевъ переносить ся зъ Портъ Артура до Гарбіна, вôддаленого о 6000 миль вôдъ Портъ Артура. Звôдси пôшла поголоска, що Портъ Артуръ можуть легко здобути Японцѣ, коли Алексѣевъ утѣкае зъ него.

Дня 17 лют. Царь именуе комендантомъ арміи на далекôмъ сходѣ ґенерала Куропаткіна, найспосôбнѣйшого вожда въ своѣй арміи. — Ходить чутка, що Росія приготовляе ся до вôйны зъ Анґлією.

Дня 18. лют. Франція явно симпатизуе зъ Росією и такожь грозить Анґліи вôйною. Всѣ лякають ся загально европейскои вôйны. Нѣмеччина такожь симпатизуе зъ Росією.

Дня 19 лют. выявило ся, що російскій кружôвникъ „Бояринъ“ вылетѣвъ у воздухъ наслѣдкомъ експльозіи. 190 людей его залоги погибло.

Дня 20 лют. Портъ Артуръ загроженый, бо японьскй кораблѣ высадили вôйско на пôвнôчь вôдъ порту наслѣдкомъ чого грозить ему атакъ зъ двохъ сторôнъ.

Дня 21 лют. надоспѣла чутка про велику битву надъ рѣкою Ялю, въ пôвнôчнôй Кореи, въ котрôй мало полягчи 2500 російского вôйска. Японьскй втраты незвѣснй.

Дня 22 лют. японьска фльота нищить знову 4 російскй торпедовцѣ пôдчасъ атаку на Портъ Артуръ. Залога крѣпости вôдперла атакъ, але Японцѣ окружили еѣ зô всѣхъ сторôнъ и тôдтяли вôдъ свѣта. Жителямъ и залозѣ Портъ Артура грозить недостача поживы.

Дня 23 лют. Анґлія приготовляесь до вôйны.

НАРОДНЫЙ ФОНДЪ РОСТЕ ДАЛЬШЕ.

Зъ Ford City, Pa. Семанъ Баль надôславъ $6.50; зъ Йонкерсъ, Н. Й. М. Пелехъ на весѣлю зôбравъ $2.00; зъ Бофало, Н. Й. надôслали $11.30; зъ Олифантъ, Па. на руки Впов. Панѣ Струтиньскои зложили сестры зъ бр. св. Варвары $5.00; зъ Дербі, Кон. Гавр. Дзядикъ вôдъ себе $4.00; зъ Сиракюзъ, Н. Й. $1.00; зъ Ст. Луисъ, Мо. $7.00 — Славно!

— ИСТОРІЯ Украины-Руси по нѣмецки. Проф. Грушевскій пôдписавъ контрактъ въ справѣ нѣмецкого выданя его „Исторіи Украины-Руси“ изъ свѣтовою фірмою Тайбнера въ Липску. Фірма прийняла на себе розпродажь сего выданя на 15 лѣтъ. На выданя еѣ проф. Грушевскій призначивъ суму признану Наук. Товариствомъ им. Шевченка якъ гонораръ его працъ у науковыхъ выданяхъ товариства. Перекладъ робить ся изъ другого украинского выданя, котрого першій томъ появить ся зъ початкомъ 1904. р.

— ДО „Руслана“ доносять зъ Бразиліи, що въ Куритибѣ стане выходити рускій тыжневникъ пôдъ заголовкомъ „Бразилійска Русь“ разомъ зъ мѣсячнымъ додаткомъ для параньского жѣноцтва... Боже помагай бразилійскимъ братямъ-еміґрантамъ! Намъ хочь въ Америцѣ треба вчити ся та ити впередъ, коли въ рôднôмъ краю не дають каты.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель	о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.

Заст. секретаря............Вас. Гришко SCRANTON, PA.

Заст. касіера.....................И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:

М. Турокъ....................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута....................Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.............Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.............McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.............Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ...................Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 доляровъ посмертного за мужа, а 300 доляровъ за жену и другі запомоги въ разѣ инших нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпечити вашѣ дѣти за таншѣ грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ достанете бôльше якъ деинде.

УПÔМНЕНЄ!

П. Секретарѣ!

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза“, на подставѣ котрого члены приступаючи до „Союза“ а маючи высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уродженя.

С. Ядловскій.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

†

ЙОСИФЪ БОБАКЪ, членъ Р. Н. Союза вôд. 57 въ Cohoes, N. Y., упокоивъ ся 10 Февруара 1904. Покôйный походивъ зъ Галичины, села Босько, повѣтъ Сянокъ. До Союза належавъ вôдъ 1901 року.

Вѣчная память!

Ч. 265. **КВІТЪ** $25.00

на двайцять пять доляровъ, котрî п. Теодоръ Ковальчикъ отримавъ яко посмертну запомогу по братѣ Томку зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Shamokin, Pa. Fep. 16, 1904.

Теодоръ Ковальчикъ.

СВѢДКИ: о. Иванъ Констанкевичъ, Гав. Малинякъ, предс., С. Горощакъ, секретарь.

Ч. 266. **КВІТЪ** $100.00

на сто доляровъ, котрî п. Михаилъ Подобиньскій отримавъ яко надзвычайну запомогу за утрату взроку ока зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Shamokin, Pa. Feb. 15, 1904.

Михаилъ Подобиньскій.

СВѢДКИ: Иванъ Ґлова, Максимъ Пелякъ.

С. Горощакъ, секретарь, Гав. Малинякъ, предсѣдатель.

До вѣдомости членамъ и мѣсцевымъ секретарамъ „Р. Н. Союза“.

1. Тôлько члены платячі 70 центовъ на мѣсяць мають право дôставати „Свободу“ безплатно.

2. Тôлько тѣ жены, що платять на цѣле посмертне а ихъ мужѣ не належать до „Союза“ мають право дôставати „Свободу“.

3. Жадныхъ змѣнъ адресôвъ вôдъ поодинокихъ членôвъ „Союза“ не принимаемо. Всякі адресы або змѣны адресôвъ мають нам засилати тôлько мѣсцевî секретарѣ а нѣхто инший.

Редакція.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

БРАТСТВО

св. Йоана Хрестителя въ Seymour, Conn. буде принимати новыхъ членôвъ въ Февруару безъ вступного. Мітинґи вôдбувають ся звычайно въ кожду послѣдну суботу въ мѣсяцю. Сего мѣсяця вôдбуде ся мітинґъ 27. Початокъ всегда о годинѣ 7 вечеръ.

Николай Смѣй. предсѣд., Стеф. Вислоцкій, касіеръ Василь Ванъ, секретарь.

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Manown, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 22, подає до вѣдомости своимъ членамъ, що слѣдуючого мѣсяця буде принимати новыхъ членôвъ за знижене вступне.

Хто залягає зъ мѣсячнымъ, нехай вырôвнає свôй довгъ, бо инакше втратить право до запомоги.

Мітинґи вôдбувають ся кождого першого въ мѣсяцю у секретаря С. Кобанѣ въ сторѣ. Адреса братска: S. Kobani, Box 34, Manown, Pa.

БРАТСТВО

св. П. и П., в. 6. въ Фредериктавнъ, Па. взиває Мих. Стойку Васильчика, щобы до 14 днѣвъ зголосивъ ся до братского секретара, бо на третôмъ мітинґу буде вымазаный зъ братства.

Василь Мо'наръ, Box 130, секретарь.

БРАТСТВО

Трехъ Святителѣвъ, вôддѣлъ Р. Н. Союза 35, въ Whitney, Pa. выбрало слѣдуючій мѣсцевый урядъ на рокъ 1904: Иванъ Сопчишакъ предсѣдатель, Микола Сидорякъ заступникъ, Спірид. Горощакъ касіеръ, Андрей Шпрохъ заст., Лешко Смолякъ хоружій, Петро Квочка записникъ и надзиратель хорыхъ, Микола Филь дверникъ, Петро Завада секретарь. Братска адреса: Mr. Peter Zawada, Box 34, Whitney, Pa.

ЧВЕРТЬРÔЧНЫЙ

мітинґъ братства св. Петра и Павла въ Dunlo, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 61, вôдбуде ся дня 13 Марця 1904. Членъ, котрый не поставить ся на сей мітинґъ заплатить 25 центôвъ кары.

Андр. Цінґель, секр.

БРАТСТВО

св. Йоана Хрестителя

въ Олифантъ, Па. в. Союза 3. заложене 1889 року. Числить членôвъ около 400.

Мітинґи вôдбувають ся въ мѣсцевôй рускôй школѣ кождои першои недѣлѣ по першôмъ. Урядъ: Ю. Хилякъ предсѣд., П. Ґижа заступникъ, О. Ковтко секретарь, Ю. Кретъ заступникъ, Ст. Френчко мол. касіеръ, контрольна комісія: о. Н. Струтиньскій и М. Паздрій, опѣкуны хорыхъ на Олифантѣ: И. Гавранъ. на Ґрасахъ: Ив. Сембратъ, на Антаріо П. Челакъ, на Ричу Ос. Вознякъ, капітанъ Д. Лабовскій, Ст. Шкирпанъ заступникъ, господарь Д. Летпакъ, хоружій И. Смакула. Секретарь „Союза“ М. Паздрій.

До вѣдомости всѣмъ п. секретарамъ „Союза“!

О хорошій оригінальный вôдзнаки для дѣтей Р. Н. Союза вже постаравъ ся. а также и о новій вôдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вôдъ часу вступленя мае мати вôдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарôвъ сейчасъ менѣ донести, скôлько вôдзнакъ для старшихъ а скôлько для дѣтей маю прислати кождому Вôддѣлови. Вôдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вôдзнаки дитинячî по 25 ц. и то лишь за готôвку.

С. Ядловскій, голов. секретарь.

ОГОЛОШЕНЄ.

Безъ вступного буде ся прійматы въ марцю б. р. до:

1) Бр. св. Петра и Павла въ Jersey City, N. J. на мітинґу 5 марця вечеромъ въ гали школьнôй а также до філіи бр. св. П. и П. въ Елизабетъ, Н. Дж.;

2) до цѣлого сестр. бр. св. Ольги въ Джерзі Сити, Ню Йорку, Бруклинѣ, Бломфилдъ, Елизабетъ и Гакенсекъ.

Хто еще не належить, нехай не зволѣкає довше, и нехай приступає до згаданыхъ братствъ.

ОГОЛОШЕНЄ.

Першій разъ вôдбуде ся **Великій Феръ (Томболя)** въ Jersey City, N. J. въ гали школьнôй Sussex cor. Greene St. устроєный на доходъ новои церкви дня 6, 10, 13, 17, 20, 24, 27 марця 1904 о годинѣ 7 вечеромъ.

Запрашає ся всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои ласкавои участи, а то тимъ бôльше, що вступъ вольный, а число предметôвъ до выграня есть дуже велике, тай рѣчи суть цѣннî. Жертвы або рѣчи на феръ прійме зъ подякою

о. Николай Пôдгорецкій, 88 Sussex Str., Jersey City, N. J.

На руску бурсу „Школьна Помôчь“ въ Снятинѣ, Галичина, зôбравъ п. Д. Соляничь въ Lethbridge, Alta., Канада, слѣдуючі жертвы:

Дмитро Соляничь	1.00
Йосифъ Вубнякъ	50
Василь Фербей	50
Василь Семака	1.00
Семенъ Свѣдеръ	50
Яцко Калитчукъ	1.00
Федоръ Оласый	50
Василь Старчукъ	25
Олія Никифорукъ	50
Дмитро Пилипюкъ	50
Дмитро Семака	50
Разомъ	$6.75

Надôслане.

Пару справедливыхъ слôвъ також отповидь Панъ Отцу Антонію Мглей и его честнымъ парохіанамъ въ Lindsey, Pa.

На грубое нападеньє, противъ мене поданное высше помянутыми личностями въ „Свобода“ числѣ 4-омъ года тек. накоротко и безъ грôбіанства чисто фактами въ слѣдующихъ буду отповѣдати.

I. Съ облюбленнымъ Отцемъ Мглей-омъ, который подъ четырма годами вже на третой парохіи порядки дѣлаєтъ и живетъ тамъ гдѣ не сѣявъ, которого каракторомъ другихъ священиковъ безчестно критизовати, только противъ чтобы свою бездѣлность лучше закрыти, который морально на только низенько стоитъ, что про марну ласку Визитатора забывъ на осму заповѣдь и фалшиво свѣдчивъ противъ другого священика, съ такимъ чоловѣкомъ ниже моего священического достоинства есть и должно быти въ слово вступити.

II. Не треба забыти горливымъ моимъ бывшимъ вѣрникомъ намовленнымъ Отца Мглейя, котрыхъ изъ гавзу до гавзу подобно шатровой циганки ходивъ и страшивъ утраченьемъ роботы на подписъ, — что на той околици есть и другая часть честныхъ людей хотяй по ихъ вмѣнѣнію только шесть, а однакожь отъ тыхъ только шесть людей такій страхъ напавъ на Отца Мглей-а и его богобойнѣйшихъ, что тыхъ шестьохъ ажъ на найвысшій судъ до визитатора Отца Годобай-а заскаржилъ, а мене съ Отцемъ Гумецкимъ облюбленній молодый отецъ Мглей, яко достойный ученикъ Исуса Христа приказавъ отъ св. Престола „кій-омъ“ бити; однакожь велика сила имѣетъ быти въ тыхъ шесть людей! Ибо тіи шестеро люди похвалу показали, что сами поставили собѣ церковцю безъ дозволенья Отца Мглей-а, который розказавъ имъ тою розвалити а дошчки розпродати, бо горшь майна (розумій: кармань) завалится.

Не треба забыти, что сіи люди письменно мене просили, обы въ семъ похвальномъ трудѣ ѣмъ на помочи бывъ, бо инше перейдуть на шизму, якъ листы ихъ показують. Я таже, якъ бывшій ихъ священикъ ихъ просьбы отповѣсти не могъ и только свою должность выполнилъ, когда на ихъ призванѣе среди нихъ появился и подалъ нужныи информаціи. А за ихъ щирость а довѣрѣе къ мнѣ — якъ къ бывшому ихъ священнику — красно имъ дякую и на сіе — якъ и другій священникъ въ сякомъ припадѣ бывъ ды — и я есмъ и буду все гордый.

III. Что О. Стецовичь самъ мавъ дяку ченчовати за нѣкій лучшій приходъ, явный доказъ тому, что самъ въ притомности другихъ просивъ мене, обы я ему въ семъ дѣлѣ помогъ поздѣе же самъ отважився съ мною поѣдати и посмотрити ново-органѣзующій приходъ, а же по возврату мѣсто ему не поправилось и же свой планъ перемѣнивъ, то зовсѣмъ его приватное дѣло есть.

IV. Не отповѣдаетъ правдѣ, что О. Мглей въ церкви выголосивъ, якбы нигдѣ буть я тамъ ночами появлявся, нѣтъ, на сіе нуждны небыло, ибо мене уже якъ и американского ситизена на болше уважають тамъ, якъ молодого „foreigner“ О. Мглей-а, который видячи мене скрывался, который подъ своимъ четырерочнымъ амер. учинкованіи въ Yongstown-ѣ О. только одинъ мотузъ (ропу) на колоколѣ съ великимъ трудомъ приобрѣлъ.

V. Чистая ложь есть и въ томъ будьто бы я на Johnstown-ской конвенціи противъ „Соединенѣя“ и Г-на Жатковича враждебно выступовавъ, ибо я въ томъ часѣ правѣ дома былъ, когда известный „ситизенскій §“ — подъ дискусію упалъ столь горько розарившій цѣлу конвенцію.

На конецъ вѣрникамъ честнымъ еще то скажу, что если даколи захотѣлобы ся имъ пару мудрыя слова писати, то всегда правду треба писати, хотяй бы против правды и одинъ молодый и облюбленный Отецъ духовный выступовавъ, бо правда всегда побѣдить а ложь циганствомъ останеть на вѣки.

О. І. М. Сабовъ, угро-русскій Священникъ питсбу. скій.

Зъ Whiting, Ind.

Єсть тутъ насъ споре число Русинôвъ, але на жаль суть и такі мѣжъ нами, що тôлько имя носять руске а „гуторя словенски“. Робота у насъ иде добре. Духовникомъ есть тутъ о. Йоанъ Паркута зъ списокои столицѣ, котрый разъ каже, що вôнъ Русинъ, то зновь що вôнъ чистый Словакъ. Коли о. П. тутъ прийшовъ все на фарѣ ему було недобре а и церковь недобра. О. Пар., якъ вѣдомо, посвятивъ айрискій бискупъ. Теперь вôнъ все будуе, думаючі, що якъ церковь буде красна и фара, то и его люде собѣ сподобають, але якъ пословиця каже, якъ тя видять такъ тя пишуть. Вôдъ коли о. П. тутъ прийшовъ, то половина людей вôдступила церковь, бо вôнъ каже, що закладателѣ церкви то ничь. Та якъ же бы було на свѣтѣ, якъ були бы дѣти, еслибъ не було вôтця тай матери. Коли о. П. тутъ прийшовъ, то на церкви було довгу 1800, а теперь е 8000, але о. П. не дбає чи отець зъ фамілією мае кусень хлѣба, щобы его покласти до усть, лемъ абы ему давъ. Исусъ Христосъ научавъ, що если згине одна вôвця, то добрый пастырь зôставить 99 и пôде шукати за нею, а о. Пар. вмѣсто такъ робити, робить рôжницю мѣжъ людьми, що той зô Спиской столицѣ а той зъ Берецкой. Ис. Хр. не робивъ мѣжъ людьми рôжницѣ, але еще и поганôвъ навертавъ. — А недавно сему, то о. Парскута мавъ „файтъ“ на улици изъ однымъ ксьондзомъ. Коли тôлько тутъ приѣхавъ, то заразъ зачавъ образами кидати и людей посвати. Помимо того всего несе ся высоко, бо его айрискій бискупъ посвятивъ хочь вôнъ у краю бувъ нотаріюшомъ чи писаромъ. Сеи осени о. П. хтось на фарѣ вôкна повыбивавъ. Службу Божу теперь править у галѣ, де вôдбувають ся мітинґи а вѣрникôвъ зъ Берецкои столицѣ вже теперь не пускае до переднихъ лавокъ сѣдати якъ то научили службу Божу кончити.

Іоанъ Дуловъ, членъ братства ч. въ Соединеніи 74.

Духовна пѣсня ч. 2

Гол. Вър. 70.

Выше свѣтилъ небесныхъ
И тьмы земль,
Въ тѣни шатрôвъ чудесныхъ
Нашъ край рôдный!
Жалю тамъ не буває,
Тамъ ангелы поють
И самъ Богъ освѣчає
Святый приютъ!
Христосъ для насъ оставивъ
Славу небесъ,
Страданемъ насъ Вôнъ збавивъ
Вôдъ вѣчныхъ слезъ!
Своихъ благословляє
Вôнъ самъ въ краю своимъ
И грѣшныхъ призывае
Дать царство всѣмъ!
И вась людей Спаситель
Теперь зове,
Въ небесную обитель
Вôнъ васъ введе!
Блаженъ є хто почує
Якъ вôнъ зове его,
Того Вôнъ удостоить
Царства свого!

И. Колесниковъ.

Где єсть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє напередъ.

ДЕ ЄСТЬ?

Гриць Гамѣй, родомъ зъ Творôвного въ Галичинѣ. Вôнъ въ Америцѣ вже 12 лѣтъ; передъ 5 лѣтами бувъ въ Джесепѣ, Па. Хтобы знавъ о нѣмъ, нехай дасть знати шваґрови

Wasil Lopinski, Butler, Pa.

ВСЯЧИНА

НЕБЕЗПЕЧЕНЬСТВОМЪ для Росии суть публичнѝ школы японьскѝ.

(После анґлійскои часописи N. Y. E. J.)

Сенаторъ америкаьскій Pettigrew, повернувъ недавно зъ подорожи пс Японіи, и выражае ся зъ подивомъ о взростѣ цивілізаціи и народного образованя въ Японіи. Вôнъ говорить, що японьскѝ публичнѝ народнѝ школы суть провадженѝ на взôръ тут. американьскихъ. Въ нихъ окрôмъ наукъ звычайныхъ учать патріотизму. Въ школахъ учать тамъ вправъ войсковыхъ (екзецирки) а хлопцѣ въ вѣцѣ вôдъ 12 лѣтъ почавши вôдбувають вже публично военнѝ вправы. Въ перестанкахъ межи годинами школъ учителѣ учать дѣтей ґімнастики. Въ публичныхъ школахъ релиґіи не учать, подôбно якъ и ту въ Америцѣ. Японія се держава конституційна, въ котрôй є свобода совѣсти та слова. Въ російскихъ школахъ пуб. учать найбôльше послушеньства для царя, и вѣры въ св. Синодъ.

Нарôдъ японьскій а зъ нимъ и вôйско японьске є выховане въ поступѣ и свободѣ, тому не дивно, що Японія, хоть мала що до числа населеня (40 міліонôвъ душь) дае таку лекцію Росии числячôй до 130 міліонôвъ населеня. Такъ говорить Американецъ, а мы додамо, що чи скорше чи пôзнѣйше царатъ, опертый на тираньствѣ, звѣрскости и облудѣ, мусить упасти, и прійде часъ, коли народови московскому, украиньскому и другимъ народамъ, що заселяють нынѣшну Росію засвѣтить сонце свободы и поступу.

КОРОЛЬ ВЪ МѢШКУ.

Въ середущôй Африцѣ де живуть чорнѝ мурины, є королѣвство Еффа, а въ нѣмъ той звычай, що нѣ короля нѣ королевои нѣхто не смѣе бачити пôдъ карою смерти. Міністры и всѣ тѝ, що хотять бути на авдіенціи у короля, мусять въ передпокою надягати на голову мѣшокъ и такъ доперва входять на розмову зъ „Єго Величествомъ". Колижь король хоче выѣхати зô своеи палаты, то знову вôнъ самъ надягае на себе мѣшокъ, а королѣвска служба зъ гарапами и батогами летить попередъ повоза и безмилосерно, въ право и въ лѣво, бе прохожихъ, щобы якъ найдальше були вôдъ короля. Те саме вôдбувае ся и при выѣздѣ королевои на мѣсто, або коли обое „Величества" идуть на прохôдъ. И вôнъ въ мѣшку и вона въ мѣшку.

ЧОМУ РАКИ ЧЕРВОНѢЮТЬ?

Се при вареню раковъ зацѣкавить не одного. Отже отсю загадку розвязують ученѝ такъ. Раки мають въ своѣй шкаралупѣ двѣ закраски, червону й синю. Тѝ закраски змѣшанѝ надають ракови зеленкаво-чорну краску. Пôдъ впливомъ горяча синя закраска гине а червона остае. Синю закраску рака можь усунути вже въ звычайнôй температурѣ при помочи квасôвъ и спірітусу. Коли вложимо живого рака въ алькоголь, то вôнъ почервонѣе заразъ такъ, що нема нѣякои рôжницѣ мѣжь краскою рака звареного а намоченого въ алькоголю або въ якôмъ квасѣ. Бувае неразъ и таке, що раки за житя є червонѝ а то въ плиткихъ водахъ, де на нихъ сильно дѣлае сонце, бо свѣтло такожь нищить ту синю закраску. Можливо, що въ сѣй справѣ мають деяке значѣнє й нервы раковъ, а раки дуже нервовѝ...Нервовѝ люде, якъ звѣсно, червонѣють при будь якôй нагодѣ. Цѣкаве й те, що вôдъ алькоголю червонѣють раки зовсѣмъ такъ, якъ носы піяковъ, лишь людскій нôсъ мусить довше обути ся зъ горѣвкою, якъ ракъ, щобъ почервонѣвъ. Не даромъ чоловѣкъ вывысшеный надъ усю тварь....

САМОТИНА.

Въ тишѣ душа приглядаесь собѣ,
Немовъ лелѣѣ цвѣтъ у воднôмъ шклѣ,
Колишнѝ судить злѝ и добрѝ дѣла.
О горе, сли тебе лишае сила
И ты не можешь жити въ самотѣ,
Глядишь спокою въ свѣтѣ — не въ душѣ.

Уляна К.

Смѣшне.

ЧОГО ЩЕ ХИБУЄ.

— До всего вже люде дôйшли: стрѣляють безъ дыму, ѣздять безъ коней, телеґрафують безъ дроту, лише до одного не можуть.

— А именно до чого?

— До приданого... безъ жѣнки.

САРАКУ БѢДНЫЙ.

— Ий га, а то шо? — запитавъ малый гуцулчукъ своеи мамы побачивши першій разъ желѣзницю якъ ѣхала.

— А шожбы, якъ ни „ваґона" Васы — вôдповѣла Гуцулка.

— А шьо ѣ такъ темнужитъ? Ади, коней не видко.

— Гмъ, тажи то, духъ свѣтый при насъ рещеныхъ, — вôдповѣдае Гуцулка — пречбы казало си, ади цѣлу ваґону тегне ґѣтько, щезбы.

— О, бѣдный сараку ґѣтько — сказавъ гуцуликъ — то вôнъ мусить такъ бѣчи зъ таковъ тѣжковъ ваґоновъ? Вôнъ ще гôрше бѣдуе якъ нашъ дедьо коло ялиць въ лѣсѣ.

Д.

КНИЖКИ

!ПО ЗНИЖЕНÔЙ ЦѢНѢ!

Антоній и Клеопатра	75
Вôзникъ Геншель	75
Метелики	50
Мôй измарагдъ	100
Матеріялы до украиньско-рускои етноґрафіи (3 томы) по	100
Монографія Костомарова	50
Манїфестъ комуністичнои партіи	20
На добродѣйнѝ цѣли, комедія	35
Нетлѣ	25
„Наука" рôчникъ зъ 1878 р.	3.00
Орися	5
Партійна політика и мораль	25
Старый Єфремъ	10

(Дальше буде.)

Повысшѝ книжки маемо тôлько въ однôмъ або двохъ примѣрникахъ, длятого просимо замовляти сейчасъ.

Сѝ книжки, котрѝ понизше списанѝ можете всегда дôстати!

Американьскій шляхтичь	15
Абу Касимовѝ капцѣ	30
Апостолы и Евангелія	35
Библія мала	30
Букварь рускій	25
Богъ Надежда	100
Весела книжочка зъ образками	30
Велика історія библійна старого завѣта	100
Велика історія библійна нового завѣта	80
Де що про звѣрята	30
Друга китичка для малыхъ дѣвчатъ	10
Дослѣды зъ поля статистики	10
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ історіи російскои православнои місіи въ Америцѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Енеіда Котляревского	50
Записки школяра	20
И мы въ Европѣ	10
Коляды	20
Карбы	25
Календарь „Союза" (1904)	25
Казка про жида	10
Кормъ душѣ	100
Конституція Сполуч. Державъ	10
Малый Робинзонъ	10
Микола Палкинъ	10
Микола Костомаровъ	5
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Оповѣданя Стороженка	10
Оферма	10
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Пѣснословець	40
Пригоды Донъ-Кихота	40
Повѣсти Федьковича	20
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Павуки та мухи	2
Псалтирь великій	300
Псалтирь меньшій	100
Pid Krestom	100
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Рыболовы, оповѣданя Ковалева	75
Рускій спѣваникъ	40
Ревізоръ зъ Петербурга	30
Рускій страйкъ	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ.-руск. Провôдн.	20
Руско-англійскій Провôдникъ	10
Русины пряшôвскои епархіи	35
Страйкъ и Бойкотъ	10
Судный день	50
Словаки чи Русины?	25
Стежечка въ рай	50
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Хлѣбъ душѣ	1.00
Читанка друга	.25
Читанка трета	40
Читанка четверта	50
Шейкспіръ въ повѣсткахъ	10
Школа	20
Яблочникарь, комедія	15

(Дальше буде.)

Замовляйте тôлько тѝ книжки, котрѝ бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы".

Всѣ попереднѝ списы и цѣнники книжокъ суть неважнѝ.

Зъ замовленями посылайте и грошѣ.

Пишѣть выразно.

Замовлень на суму менчу якъ доляра не принимае ся.

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Кожде братство

повинно мати книжку для опѣкуна хорыхъ, одну або бôльше, для записованя коли, хто захорувавъ и якъ довго бувъ хорый. Таку книжку можете дôстати въ Ред. „Свободы". Одна коштуе доляра. Грошѣ присилайте напередъ.

SVOBODA
Box 353, SCRANTON, PA.

JOHN J. CAMPTON

Католицкій похоронникъ.

Вынаймае тано керичѣ
— ту и на околицю. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ

Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ

425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякі убраня мужескі складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повни склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, де най лучше ку[illegible] шифкарту

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.

☞ Жени при пороґі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1673

Юліянъ Копистяньскій

(Julian Kopyscianski)

424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлѣпшй напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки досконалй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька!

Выробляе братскй машлѣ, шапки, рôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

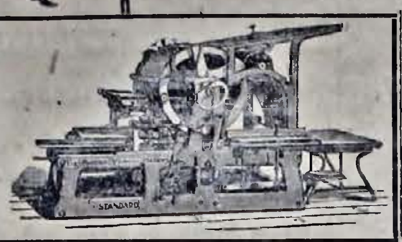
Можете писати до насъ по руски, словеньски або польски.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

Друкарня „Свободы“

ВЫКОНУЄ:

ТИКЕТЫ, на пікніки, балѣ, выгравки, представленя,
ПАПЕРЫ листовй,
КОВЕРТЫ для братствъ и поодинокихъ людей,
СТАТУТЫ братскй,
КНИГИ параф. и братскй,
КНИЖКИ колякторскй, братскй и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРѢ

и взагалѣ всѣ роботы друкарскй

!!!СТАРАННО, ТАНО И НА ЧАСЪ!!!

АДРЕСЪ: **SVOBODA,**
BOX 353, SCRANTON, PA.

ИВАНЪ ГЛОВА

JOHN GLOVA (POSTMASTER)

— въ —

Excelsior, Pa.

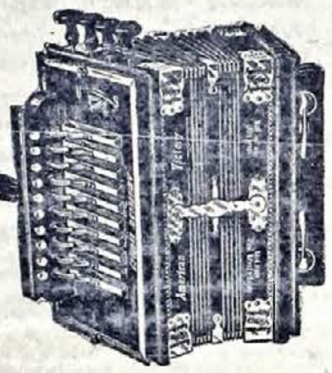
ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякі потрѣбні рѣчѣ до житя, якъ також можна купити убраня майнерскі и звычайні.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

☞ Продае шифкарты. ☜

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ГАРМОНІѢ!

Найлѣпшй, найсильнѣйшй и найтаншй ґармоніи можете дôстати у мене. — Пишѣть по великій цѣнникъ зъ образками, въ котрôмъ найдете машинки до друкованя, годинки, що кукають и грають, гуслѣ, басы, клярнеты, краєвй файки, бритвы, печатки и много другихъ новыхъ а потрѣбныхъ рѣчей.

S. KELTONIK, PUNXSUTAWNEY, PA.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: General Office 2333.
Night Call 4854.

$5-вый цѣсарскій ЕЛЄКТРИЧНЫЙ ПОЯСЪ за 1 доляра.

Щобы впровадити нашъ $5.00 Цѣсарскій Елєктричный Поясъ спродамо въ протягу слѣдуючихъ 30 днѣвъ 10.000 сихъ поясôвъ по незвычайно низькôй цѣнѣ с. є. по 1 дол.

ЛѢЧИТЬ ПОДЧАСЪ СНУ. Руматизмъ, нервове ослаблене, хоробы серця, остре перехолоджене, диспепсію, хоробы печѣнокъ, бôль въ грудяхъ, бôль головы, ґрипъ, хоробы почокъ и жолудка, слабости жѣночй, болѣ въ крижахъ и т. п. УСУВАЄ БÔЛЬ ВЪ ПРОТЯГУ ОДНОГО ДНЯ. Тысячѣ людей вылѣченыхъ кождого дня. Бôльше якъ 4.750.000 людей уживае ихъ нынѣ. ПИШѢТЬ ДНЕСЬ и залучѣть $1.00 а мы пôшлемо вамъ поясъ и оплатимо пересылку.

C. J. Kapoun, Co., 1015 Collins Str., Joliet, Ill.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co Ld.

— въ —

SHAMOKIN, PA., 327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $5,500.00

Заряджують нимъ:

Н. Габура, М. Колодѣй и М. Пелякъ.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of **Socialism and Farmers.** No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

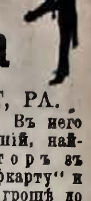
МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONDRAD LOTZ,

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ роiтрясенй. Такожь робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

Гей Русины! чи знаєте вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

TROMETTER'S

(Тромейтеръ)

при Рединьскôмъ дипѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій спосôбъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

ЧОГО ТЕРПИТЕ?

ЧОМУ СЯ ТРАПИТЕ, КОЛИ ЛЕГКО МОЖЕТЕ ВЫЛѢЧИТИСЬ ИЗЪ СВОИХЪ ХВОРОСТЕЙ?

Прочитайте собѣ низше наведеныи подяки, который писали люди дякуючи Проф. Д-ръ Е. С. Коллинсови за сохраненіе своего здоровля. Подôбныхъ подякованій мае онъ дуже много, но задля браку мѣсця, неможеме всѣхъ помѣстити.

ПУБЛИЧНЫИ ПОДЯКОВАНІЯ.

Многоув. Проф. Коллинсъ!

Дуже бы мене тѣшило щобы сте изволили приняти тыхъ моихъ нѣсколько слôвъ при добрôмъ здоровлю. Доношу вамъ, що по ужитю вашихъ лѣкôвъ я чувствую ся цѣлкомъ здорова, не чувствую уже болѣзнь въ тѣлѣ, маю добрый аппетитъ и зъ всѣмъ есьмъ спокôйна. Вашое глубокое знаніе въ лѣченіи тяжкихъ болѣзней поручаю всѣмъ нашимъ краянкамъ. Съ почтеніемъ

Анна Обештеръ,
374 Aple Street. Pottstown, Pa.

Многопоч. п. Проф. Коллинсъ!

Пишу вамъ радôстну новину, но неможу знайти на досыть слôвъ, щобымъ вамъ могла подякувати за вашу помочь и лѣки, который мене такъ короткôмъ часѣ уздоровили. Мала я передъ вами много докторôвъ, але жаденъ менѣ не помôгъ и для того и раджу, кто терпитъ на яку нибудь внутренну слабôсть, щобы удавъ ся до Проф. Коллинса а той вамъ напевно поможе.

Анна Нѣмець,
1210 Garden Street. Hoboken, N. J.

Пов. п. Проф. Коллинсъ!

Якъ вамъ вѣдомо, терпѣлъ я бôльше якъ два роки на заворотъ, гукъ въ ушахъ и слабый слухъ а лѣкарѣ который мене лѣчили, сказали менѣ що весь мôй нервовый системъ есть зôпсутый. Я выдалъ много грошей на докторôвъ и лѣки, але болѣзни не уставали. Я удалъ ся до васъ п. Проф. Коллинсъ и заразъ по першихъ лѣкахъ хворôсть устала и можу спокôйно працювати. Дякую сердечно за вашу помôчь и услугу.

Матѣй Зугечичь,
Box 123, Bellefonte, Pa.

Высокоч. Проф. Д-ръ Коллинсъ!

Майже оденъ рôкъ лѣчили мене иныи доктора на гостець але менѣ непомогли и ужемъ ся готовилъ на смерть. Я немогу вамъ досыть подякувати за тое добродѣйство якое вы менѣ преуказали, зъ такъ важной и надъ мѣру болѣзной слабости.

Пріймѣть хотяй щиры подяки!

Яковъ Хомичь,
53 E. Main Street, South Bridge, Mass.

Лѣкаря найлѣпше хвалятъ подяки и свѣдоцтва нимъ выздоровленыхъ людей. ПРОФ. Е. С. КОЛЛИНСЪ дôстае що день бôльше листôвъ, въ которыхъ дякують ему выздоровленыи пацієнты. **Здоровле есть правдивымъ щастемъ!** Проф. Д-ръ Е. С. КОЛЛИНСЪ есть извѣстный кождому и славный на цѣлый свѣтъ лѣкарь, котрый умѣе и тамъ щастіе и блаженство привернути, где уже другіи лѣкарѣ стратили цѣлкомъ надѣю на выздоровленіе пацієнта. **Онъ говоритъ, що причиною смерти много людей есть застареніе и занедбаніе слабости.** Належитыи лѣки, рѣшуче пôзнаніе слабости и добре захованіе лѣкарскихъ припасôвъ, приносять певне выздоровленіе. — **Терпите на слабость,** на котру дармо глядали сте помочи у другихъ лѣкарôвъ, котрыи вамъ ще згôршили слабôсть лихимъ лѣченіемъ? **Маете яку внутрену або верхну слабость?** Або зъ причины застудженя и занедбаня маете нездоровый жалудокъ, груди, плюца або другіи тѣлесныи органы? Терпите може на яку тайну слабôсть?

Не тримайте вашу слабôсть въ тайнѣ, не ганьбѣть ся, але безъ ваганя удайте ся съ повнымъ довѣріемъ до Проф. Д-ръ Е. С. КОЛЛИНСА, у которого найскорше знайдете помôчь проти всѣхъ слабостей.

Проф. Д-ръ Е. С. Коллинсовъ способъ лѣченія приносить полекшеніе и уздоровленіе въ кождомъ выпадку жолудковой слабости, походячой будьто ôтъ немѣрного ѣдженя або въ загалѣ зъ якой нибудь иншой причины.

Недуги нерокъ (почокъ), которыи суть дуже небезпечныи, пôзнае рѣшучо и вылѣчитъ въ короткôмъ часѣ. При лѣченю **РЕВМАТИЗМУ** усувае не тôлько бôль, але также своими лѣками чиститъ кровь, выганяе зъ тѣла зародки хвороты. Тымъ способомъ на всегда уздоровляе хворого.

Кто неможе осôбливо явити ся у Проф. Д-ръ Е. С. КОЛЛИНСА закладѣ, нехай докладно опише свою недугу и запше на слѣдуючій адресъ:

PROF. DR. E. C. COLLINS,

140 W. 34th Street, NEW YORK.

Хворыи принимають ся въ его закладѣ ôтъ год. 10. рано до 5. вечеръ. Въ вôвторокъ и пятницю ôтъ год. 10. рано до 8. вечеръ.

☞ **УВАГА: На жаданіе посылаю книжочку „Радця здоровля“, кто пришле въ стемпликахъ оплату почты.**